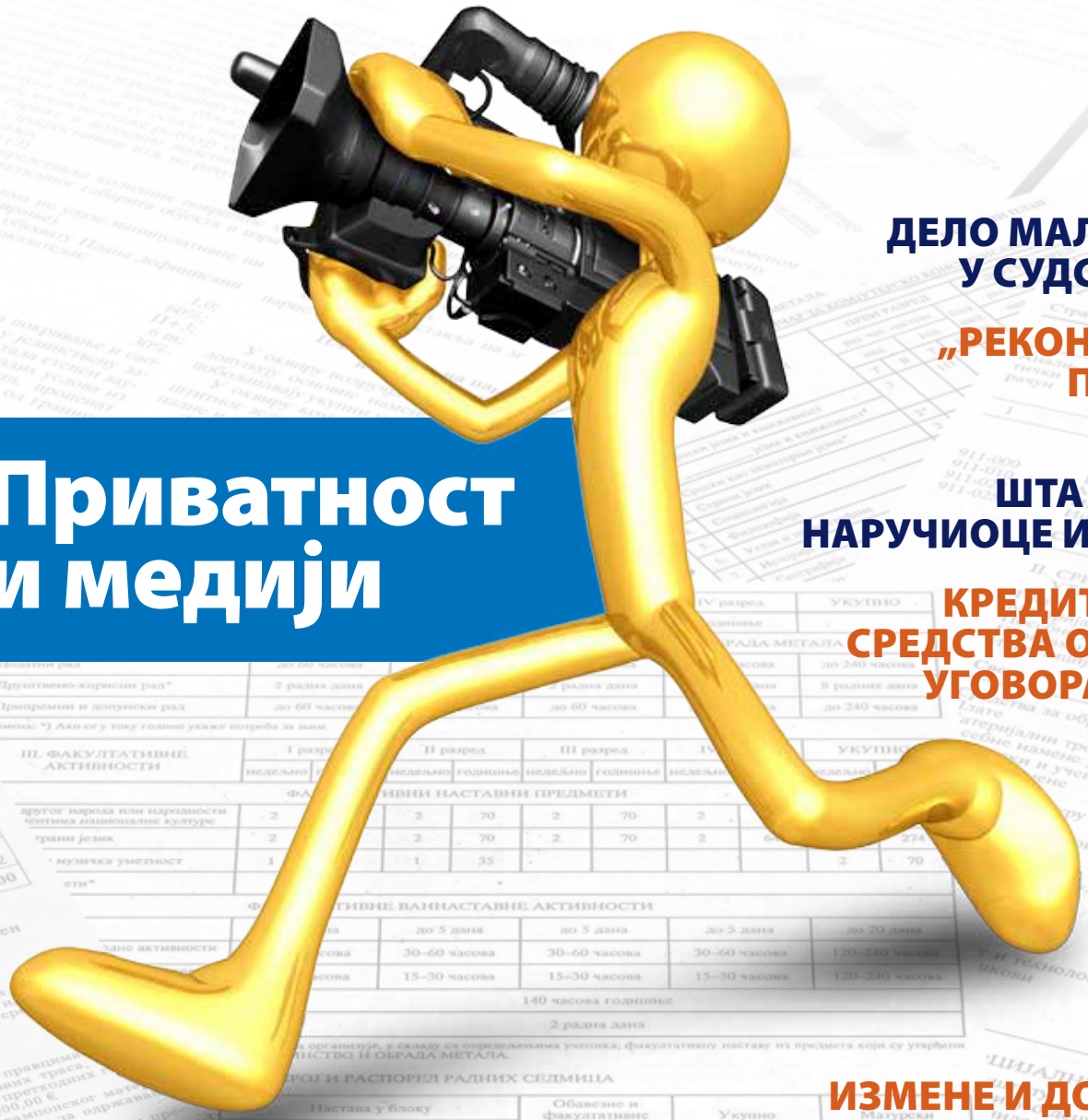
LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Двоброј 22–23 ● јул/август 2014. ● www.legeartis.rs

Приватност и медији

... ПЛУС

ДЕЛО МАЛОГ ЗНАЧАЈА У СУДСКОЈ ПРАКСИ

„РЕКОНСТРУКЦИЈА" ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

ШТА ЈОШ МУЧИ... НАРУЧИОЦЕ И ПОНУЂАЧЕ?

КРЕДИТНИ РИЗИК И СРЕДСТВА ОБЕЗБЕЂЕЊА УГОВОРА О КРЕДИТУ

ПОСТОЈИ ЛИ УСПЕШАН СИСТЕМ ЗА ОДБРАНУ ОД ПОПЛАВА?

АКТУЕЛНО

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗПП-А

ИЗВРШЕЊЕ ВАНЗАВОДСКИХ САНКЦИЈА И МЕРА

Држава и друштво
Здравствени радници као службена лица

Планирање и изградња
Модели финансирања и реализације пројеката локалног развоја

Порези
Прималац добара и услуга као порески дужник

Компанијско право
Оснивачки акт као закон за чланове друштва

ИНВЕСТИРАЈТЕ У ВАШЕ ПОСЛОВАЊЕ!

Претплатом на Инг-Про Јавне набавке све врсте јавних набавки које су значајне за ваше пословање, а објављене су на Порталу јавних набавки, можете добијати на вашу е-пошту путем мејл сервиса.

Уз велики број различитих претрага, лако ћете пронаћи оно што вас интересује, уштедети време и новац, повећати продуктивност.

Филип Ковачевић, виши консултант с вишегодишњим искуством у области пореског саветовања

Будући да страна лица у пракси не именују пореског пуномоћника у Републици Србији, правило је да прималац добара и услуга обрачунава ПДВ, као порески дужник, у ситуацијама када је предметни промет опорезив у Републици Србији.

Јована Неранџић, адвокат, стручњак за област банкарства и финансија

Основни циљ управљања кредитним ризиком јесте постизање сталног раста профитабилног кредитног портфолија, уз ограничавање квалитета кредитне изложености на прихватљив ниво.

др Хајрија Мујовић-Зорнић, научни саветник Института друштвених наука у Београду и потпредседница Удружења правника СУПРАМ

Без обзира на то што сви ови захтеви делују уверљиво и људски, оцењени су као лаички и неприхватљиви, јер би у супротном то имало за последицу да би свака професија која ради са људима и која носи одређени степен угрожености могла да тражи бољи статус.

др Владимир Козар, доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду

Достављање предлога за мирно решење спора пре подношења тужбе против државе и њених јединица, сада није обавезно, већ је предвиђено као могућност странке.

Саша Кулић, виши саветник у Министарству пољопривреде и животне средине

Апсурдно је обавезивати јавно водопривредно предузеће на плаћање накнаде штете зато што није извршило потребне радње на неком водотоку, уколико то предузеће није ни могло извести предметне радове будући да они нису ни били предвиђени.

Катарина Стаменковић, дипл. правник с вишегодишњим искуством у материји привредног права

С обзиром на очигледно велики значај оснивачког акта код друштава с ограниченом одговорношћу (али и командитних и ортачких друштава) јасно је да му се мора посветити више пажње неко што се то у пракси чини.

Весна Николић, адвокат с дугогодишњим искуством у државној управи, експерт Делегације ЕК у Србији за област дискриминације

За препознатљивост субјеката није потребно да просечан читалац објављену информацију може да веже за одређено лице, већ је довољно да део публике ту информацију може да доведе у везу са одређеним лицем.

Александар Марковић, дипл. правник с вишегодишњим искуством у свим областима радног права

Мишљења смо да би за успешно обављање свог правничког посла, а у вези са реорганизацијом и реструктурирањем, правник морао знати и поједине економске аспекте, не би ли тако свој задатак што успешније извршио.

случајевима број 3 и 4, „можда" је ипак постојало размишљање већа да треба применити познати правни принцип „ко може више може и мање". То јесте тачно, али такав принцип, а посебно због израженог начела законитости у кривичном поступку, има смисла само ако то из одређене законске одредбе јасно произлази, што свакако није случај са одредбом члана 37. ст. 2. ЗКП-а у којој је наведен тачно одређе[ни] из фазе главн[ог] је. Виши суд поступа у о кри-надлеж[ном] у „Сл. глас-ни[ку]" у члану 34. ни[је] „ако у току с[уд] суд установи [да] надлежан нижи суд, неће уступити предмет том суду, него ће сам спровести поступак и донети одлуку".

То даље значи да **не постоје више било каква ограничења у смислу садржине ранијег члана 37. ст. 2.** старог ЗКП-а, већ ће суд било када током трајања главног претреса чим установи да се ради о предмету из надлежности нижег суда, сам спровести поступак. Управо **оваква садржина ЗКП-а** из члана 34. **више може и ма[ње] оправдава „ко може**

Уместо закључка

Како се из приказаних пр[имера] може видети, до доношења новог Законика о крив[ичном] поступку постојало [је] ограничење до које фазе кривичног поступка – главног претреса, надлежни суд пази на своју стварну надлежност, па су се тим поводом појавила различита тумачења појма *отварања заседања и отварања главног претреса*, односно почетак главног претреса. У новом ЗКП-у не постоји ограничење до које фазе поступка суд пази на своју надлежност. Наиме, у члану 385. ст. 1. ЗКП-а регулисано је да главни претрес почиње доношењем решења да се главни претрес одржи, а у члану 34. ст. 2. ЗКП-а (под насловом *Оцена надлежности*), регулисано је да ако у току главног претреса суд установи да је за суђење надлежан нижи суд, неће упутити предмет том суду него ће сам спровести поступак и донети одлуку.

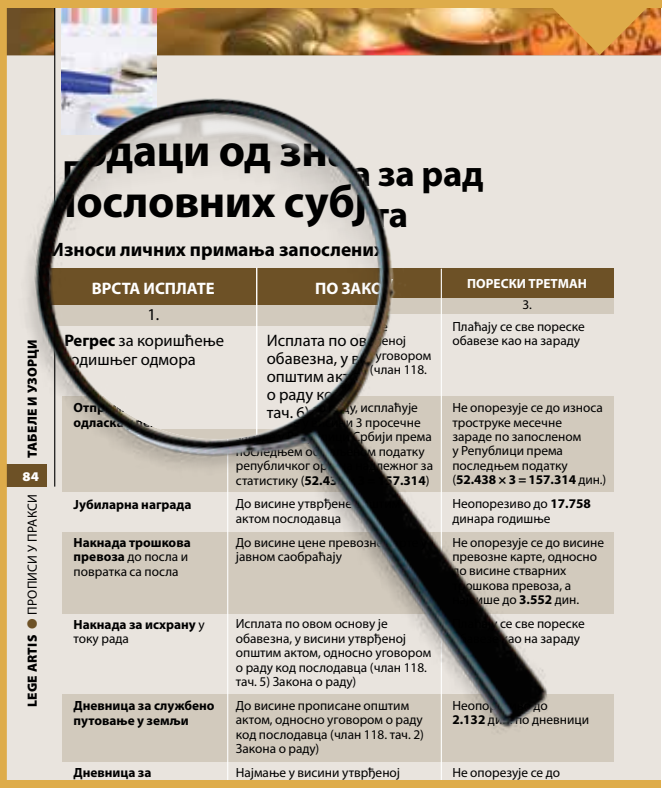
Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прошире[них] који одложено ступају на снагу и/[или] раже (у целости или у делу), односно [или] у делу:

- Правил[ник] одложено примењују у целости расходних уређаја за домаћинство, објављен у „Сл. [гласнику РС]", од 14. 2. 2014. године
  – ступио је на снагу 22. фебруара 2014, а примењује се од 1. марта 2014. године
- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење, објављена у „Сл. гласнику РС", бр. 106/2013 од 5. 12. 2013. године
  – ступила је на снагу 13. децембра 2013, а примењује се од 6. марта 2014. године
- Одлука о начину обављања послова између Народне банке Србије и Управе за трезор који се обављају преко система консолидованог рачуна трезора за девизна средства, објављена у „Сл. гласнику РС", бр. 92/2013 од 22. 10. 2013. године
  – ступила је на снагу 23. октобра 2013, а примењује се од 1. априла 2014. годи[не]

КАЛЕНДАРИ...
- ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА
- ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
- ДОГАЂАЈА

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ МОДЕЛИ ПРАВНИХ АКАТА

Подаци од зна[чаја] за рад пословних субј[еката]

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО[НУ]	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у [висини] утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина приликом одласка [у пензију]	Исплаћује се у висини 3 просечне [зараде] у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког орг[ана] надлежног за статистику (**52.438 × 3 = 157.314** дин.)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем објављеном податку (**52.438 × 3 = 157.314** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до **17.758** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно по висине стварних трошкова превоза, а [не] више до **3.552** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до **2.132** дин[ара] по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

#1

Резидентни обвезник (на основу закључ[ка]) плаћа нерезидентном правном лицу – резиденту Велике Британије (власни[ка] [права на рачунарском програму – софтвера, при чему ауторску накнаду по основу права коришћења рачунарског програма – софтвер не користи резидентни обвезник (који, у конкретном случају, је [резидентни] обвезник, преноси другом нерезидентном обвезнику.

Имајући у виду наведено, Министарство је [мишљења] да накнада за коришћење [рачунарског] програма – софтвер (без обзира на то што [је] у питању стечено право коришћења, већ то само за право коришћења [рачунарском] програму – софтверу, даље преносиво лиценце, у конкретном случају [Србија]) спада у ауторске накнаде, приликом чије исплате [резидентни] обвезник дужан да обрачуна и [плати] уговорени порез по одбитку.

#2

Резидентни обвезник, у складу са уговором о лиценци закључ[ује] са нерезидентним правним лицем (из Аустрије, односно из Швајцарске), стиче право коришћења [рачунарског] програма и, с тим у вези, обавезан је да нерезидентном обвезнику (по основу коришћења [рачунарског] софтвера, као и пружања подршке раду софтвера) плаћа уговорену накнаду.

С тим у вези, у случају када права на рачунарском програму припадају [резидентном] обвезнику (правном лицу), који путем уговора о лиценци преноси право коришћења предмета уговора – рачунарског програма резидентном обвезнику који му по том основу плаћа одређену накнаду, та накнада представља ауторску накнаду која се опорезује по стопи од 20%, уколико међународним уговором о избегавању двоструког опорезивања није другачије уређено. При том, накнада коју резидентно правно лице [плаћа] нерезидентном правном лицу, по основу услуга (на пример, одржавања софтвера)

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

АЛЕКСАНДАР МАРКОВИЋ
[ди]ик с вишегодишњим искуством у [пи]стима радног права, а нарочито у [гр]ибластима с другим гранама права
kompanijsko.pravo@legeartis.rs

једам од два уобичајена начина престанка привредног друштва. Стога, приликом одлучивања о покретању властитог посла, предузетник заправо треба да рачуна и на трошкове, економски речено, „изласка из гране", односно колико ће га коштати „затварање" предузећа, путем стечаја, уколико се посао не буде одвијао по плану.

НОВИНЕ У ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА

Комора стечајних управника

Једна од битних новина јесте укидање надзорног органа у виду Агенције за лиценцирање стечајних управника и **оснивање Коморе стечајних управника**, као новог удружења стечајних управника, са својством правног лица. Надлежности ове коморе биле би:
- сачињавање кодекса професионалне етике;
- издавање, обнављање и одузимање лиценци за рад стечајним управницима;
- вођење именика стечајних управника.

Регулисана су овлашћења органа Коморе, надзор над радом

Стечајни управник

(1) именовање [не]посредно [за]могућност [ста]стечајног управника [ста]чајевима (имовина [вр]милиона динара [и] [за]радника), стечајни [уп]500 имају право да предл[аже] стечајног управника, а ако [је] више од 50% вероватних по[ве]раживања (нова категори[ја] стечајни судија је обавезан именује тог стечајног упр[ав]ника;
(2) додата су ограниче[ња] именовању стечајног у[пра]ника (повезаност с влас[ни]ком и другим повезаним ли[ци]ма);
(3) уводи се појам асо[ци]ра стечајног управника;
(4) уводи се **појам к[ан]ције стечајног упр[ав]ника**, која може да обавља[ју] као предузетник или [пр]редно друштво;
(5) у делу надлеж[ности] **проширена је обавеза [ст]ечајног управника** да:
- у року од 15 [да]на именована сачи[ни] вероватних стечајних [уп]равника поверилаца и достави је суду и организацији за надзор;
- изврши анализу пословања стечајног дужника за период од 5 година пре покретања стечаја, и за сваку годину сачини

именован и када фактичк[и] ступа на дужност, и да у поче[тном] периоду, по фактичк[ом] ступању на дужност, им[а] информација на расп[олагању]
(6) прецизирано је о току [по]ступка и стању [ма]се, с тим да се ови [по]вештаји јавно објављују (на [ин]тернет страници) – овде се [ће] поставити питање „одно[сна]" пословне тајне и транспа[рен]тности стечајног поступка;
(7) детаљно је **регулисано по[сту]пање по притужби на рад** стечајног управника;
(8) пре продаје имовине, стечајни управник је дужан да сам уради или да прибави процену вредности имовине стечајног дужника, извршену уз примену међународних рачуноводствених стандарда; у случају протека више од годину дана између процене и продаје, на захтев одбора поверилаца, стечајни управник ће прибавити нову процену имовине.

Скупштина поверилаца

Скупштину поверилаца чине сви стечајни повериоци, као и до сада, с тим што се додаје да **њу не могу чинити повериоци четвртог исплатног**

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2334-6140

Година II, двоброј 22–23
ЈУЛ/АВГУСТ 2014.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
др Владимир Козар
др Хајрија Мујовић-Зорнић
мр Жељко Албанезе
Александар Марковић
Бојана Станковић
Бранислав Пејчић
Весна Николић
Драган У. Калаба
Драгана Станковић-Николић
Игор Живковски
Јована Неранџић
Катарина Стаменковић
Саша Кулић
Филип Ковачевић

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs
Часопис излази електронски једанпут месечно (12 бројева у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Сви се сећамо када су пре неколико година у бројним дневним новинама, али и у дигиталним медијима, „осванула" фотографије несрећног младића кога је, након што је под необјашњивим околностима пао с бедема, растргао медвед у кавезу престоничког Зоолошког врта. Природно, ове неприличне фотографије изазвале су истовремену радозналост и гнушање јавности. Када је реч о заштити приватности у медијима, чини се да се у међувремену много тога променило. И заиста, законски оквир јасно је дефинисан, но да ли се он доследно примењује у пракси – сазнајте у тексту на стр. 26.

У летњем двоброју, који је пред вама, потрудили смо се да кроз ангажман бројних нових аутора обухватимо и све актуелности које ће обележити наредни период, па у њему можете сазнати готово све о: „реконструкцији" привредних друштава, новом Закону о извршењу ванзаводских санкција и мера, изменама и допунама Закона о парничном поступку, као и о недоумицама у вези са опорезивањем ино-услуга у Републици Србији.

Настојали смо да пронађемо одговор на питање постојања успешног система за одбрану од поплава, али и о правном упоришту иницијативе за увођење статуса службеног лица за здравствене раднике. У овом издању проверавамо докле је Србија стигла у спровођењу својих реформаторских прописа и утврђујемо разлоге и последице најновијих измена у пореском третману адвоката.

Овај уводник је превише мали да бисмо се у њему осврнули на све оно што доноси летњи двоброј на „појачаном" броју страна. Ипак, ништа од тога нећете пропустити...

...ако будете читали LEGEARTIS!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

У овом броју...

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

8 Србија у реформама

ДРЖАВА И ДРУШТВО

18 Правна питања иницијативе за увођење статуса службеног лица за здравствене раднике

26 Кратак водич кроз заштиту приватности у медијима

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

32 Најновије измене у пореском третману адвоката

39 Прималац добара и услуга као порески дужник

БУЏЕТИ И ЈАВНЕ НАБАВКЕ

50 Шта још мучи... наручиоце и понуђаче?

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

56 Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу као закон за чланове друштва

64 „Реконструкција" привредних друштава

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

72 Кредитни ризик и средства обезбеђења уговора о кредиту

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

84 Примена института дела малог значаја у судској пракси

91 Измене и допуне Закона о парничном поступку

105 Извршење ванзаводских санкција и мера

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

116 Модели финансирања и реализације пројеката локалног развоја

129 Постоји ли успешан систем за одбрану од поплава?

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

138 Имате питање? Имамо одговор!

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

140 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни модели правних аката

144 Одлука о повлачењу акција са регулисаног тржишта
146 Тужба за побијање одлуке скупштине акционарског друштва
148 Уговор о размени пословног простора
152 Писмо о намери учесника у предстојећем послу

РУБРИКЕ

3 Међу ауторима у овом броју...
4 Из прве руке
5 Уводна реч
46 Порески календар
83 Календар важења правних аката

Србија у реформама – корак даље

О првим мерама нове Владе писали смо у претходном броју часописа, а у међувремену је Влада наставила да спроводи свој програм економских реформи, доношењем више нових прописа о којима говоримо у овом тексту

Статистички посматрано, текућа економска кретања одвијају се у складу са планираним параметрима. Потрошачке цене су у мају 2014. године, у односу на април, у просеку повећане за 0,1%, у поређењу са истим месецом претходне године, повећане су за 2,1%, док су у односу на децембар 2013. године повећане за 1,8%.

Управо, доносећи 12. јуна одлуку о смањењу референтне каматне стопе са 9,0 на 8,5%, Извршни одбор НБС имао је у виду да ће се међугодишња стопа инфлације и у наредном периоду кретати око доње границе циља. Осим тога, оценио је да недавне поплаве неће утицати на повећање инфлаторних притисака, који ће и убудуће остати ниски. Ниским инфлаторним притисцима доприноси стабилност инфлационих очекивања и девизног курса, што је резултат мера монетарне политике, повољних платнобилансних кретања и пада премије ризика земље, констатовао је Извршни одбор.

Индустријска производња у Републици у априлу 2014. године већа је за 1,9% него у априлу 2013. године, а у односу на просек 2013. године – мања је за 2,3%. У поређењу са истим периодом 2013. године, индустријска производња у периоду јануар–април 2014. године, већа је за 2,1%.

Укупна спољнотрговинска робна размена Републике за јануар–април 2014. године, исказана у доларима, повећана је 10,4% у односу на исти период претходне године, а дефицит је смањен за 22,8% у односу на исти период претходне године. Покривеност увоза извозом је 74,2% и већа је од покривености у истом периоду претходне године, када је износила 65,0%.

Девизне резерве Народне банке Србије су на крају маја износиле 10.370,4 милиона евра, чиме се обезбеђује покривеност новчане масе М1 од 315 одсто и покривеност од седам месеци увоза робе и услуга.

Динар је у мају задржао непромењену вредност у односу на евро, а Народна банка Србије је интервенисала куповином девиза на међубанкарском девизном тржишту у износу од 20 милиона евра како би смањила прекомерне краткорочне осцилације девизног курса.

Међутим, **и поред ових појединачних позитивних кретања, економисти се слажу да је предвиђени привредни раст од један одсто у 2014. години био неизвестан и пре поплава, а сада је јасно да ће после те елементарне непогоде овогодишњи бруто домаћи производ (БДП) бити мањи од прошлогодишњег**, а да ли ће тај пад бити један или 1,5 одсто остаје да се види. То практично значи да би Србија могла да склизне испод нуле, у рецесију.

Јавни дуг Србије на крају априла износио је 20,596 милијарди евра, што је 62,7 одсто бруто домаћег производа (БДП), објавило је Министарство финансија, док је на крају 2013. године јавни дуг Србије износио 63,8 одсто БДП-а. Да подсетимо, Законом о буџетском систему учешће јавног дуга у БДП-у је ограничено на 45 одсто.

У складу са својим програмом, Влада је у последњих месец дана донела неколико прописа за које се може рећи да треба тренутно да делују на

Са пажњом се очекује ребаланс буџета.

почека од 5 година, док је период отплате главнице зајма 15 година у 30 полугодишњих рата;

- **накнада за административне трошкове зајма**: од 0,5% годишње на повучена средства зајма;
- **полугодишња отплата обавеза**: на дан 1. март и 1. септембар;
- без провизије на неповучена средства;
- право зајмопримца да превремено измири обавезе уз сагласност Фонда без плаћања посебне накнаде од стране зајмопримца за коришћење права на превремену отплату.

Зајмопримац ће ставити средства зајма на располагање кориснику, односно Министарству пољопривреде и заштите животне средине које ће бити задужено за спровођење и управљање Пројектом и успостављање Јединице за спровођење пројекта. Намера је да се у реализацији Пројекта **упосле домаћа јавна водопривредна предузећа и привредна друштва у државној својини из области водопривреде** која имају капацитете за вршење инвеститорских послова код изградње и реконструкције водних објеката.

(3) Закон о потврђивању Споразума о зајму између Владе Републике Србије као зајмопримца и Владе Емирата Абу Даби (Уједињени Арапски Емирати) као зајмодавца у вези са зајмом у износу од 1.000.000.000 америчких долара („Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 5/2014)

Путем споразума о зајму, Влади Републике Србије је Влада Емирата Абу Даби одобрила зајам за подршку буџету у текућој години, **под знатно повољнијим условима у поређењу са тренутним условима на међународном финансијском тржишту**, и то:

- **износ зајма**: 1.000.000.000 УСД;
- **зајмопримац** је Влада Републике Србије;
- **период расположивости зајма** је шест месеци од датума ефективности Уговора о зајму;
- зајам **доспева на отплату** у целости након истека периода од 10 година од датума повлачења средстава;
- **фиксна каматна стопа**: 2% годишње која се плаћа полугодишње; први датум плаћања камате је након шест месеци од датума повлачења.

Очигледно, зајам од милијарду долара од Владе Абу Дабија Србија је добила под веома повољним условима и то ће имати позитиван ефекат на инвеститоре.

ДАЉЕ ЕКОНОМСКЕ МЕРЕ

Као што видимо, неки најављени прописи су донети, међутим, већ следе и наредни.

Због и даље присутног значајног дефицита у државном буџету, са пажњом се очекује **ребаланс буџета у јулу**, када ће се видети тачно шта држава предузима, и колике уштеде ће морати да се остваре до краја године.

По већ раније утврђеном редоследу, у Народној скупштини треба очекивати **измене и допуне Закона о раду, Закон о стечају и Закон о планирању и изградњи**.

Изјаве премијера да ће влада почети са припремом **приватизације Телекома „Србија"**, а потом и „Дунав осигурања", Аеродрома „Никола Тесла"..., нису промакле Европској банци за обнову и развој, чији је први човек био недавно у Србији. Упућени тврде да је ЕБРД заинтересована да учествује у приватизацији ових државних фирми, али и ЕПС-а, „Србијагаса", „Електромрежа Србије", „Железница Србије" и др.

До 1. јула требало би да буде усвојен **владин пакет од 21 реформског закона**, који ће помоћи опоравку привреде. То ће бити учињено кроз смањење сувишних административних препрека, побољшање пословног окружења и привлачење више страних инвестиција.

А онда од јесени, треба очекивати **закон о платама** који ће регулисати примања за све у јавном сектору, заједно са платним разредима, реформу пензијског система итд.

Правна питања иницијативе за увођење статуса службеног лица за здравствене раднике

Уз све уважавање негативне праксе физичких напада на здравствене раднике, од којих су неки резултирали трагичним последицама, испоставља се да је питање ове иницијативе недовољно артикулисано као проблем и да је правно спорна и неодговарајућа квалификација појма службеног лица, због чега она свеукупно захтева подробнију анализу и преиспитивање

У циљу ближег разматрања актуелне иницијативе медицинског сталежа да им се за одређени број занимања у здравству призна статус службеног лица неопходан је целовит приступ како са становишта дефинисања статуса самог занимања, тако и у погледу услова професионалног рада. Осим тога, овај приступ треба да буде усмерен и на суштину појачане правне заштите, а не само на казнену политику. И не само то, спорна може бити и разлика у правном положају лекара и других здравствених радника у јавној служби у односу на запослене у приватној медицинској пракси. Наиме, уводи ли се тиме једна врста правне неједнакости?

На овом месту може се поставити питање и облика реформисања прописа, односно, треба ли то да буду законодавне промене, а затим, и како се оне желе спровести – у сврху превентивног деловања или појачане репресије за починиоце у оквиру мера кривично-правне заштите.

Заштита здравља и обављање медицинских професија

Правни систем Републике Србије не уређује посебно, нити у целини, обављање медицинских професија, већ се на лекарску професију и друге здравствене струке примењују правна решења из области организације здравствене заштите и здравственог осигурања, као и одговарајуће општеважеће одредбе јавног права.

У давној прошлости постојали су прописи о лекарској делатности према којима су лекари били лица чији је позив лечење болесника и старање о народном здрављу на основу научне и стручне спреме стечене по законским прописима, а заједно су чинили лекарски сталеж (§1 и §2 Закона о лекарима Краљевине Југославије, 1931). На тим питањима се данас у Србији ради и у изгледу је нова законска регулатива, која је једним делом покренула иницијативу да се лекарима додели статус службеног лица.

Право да се професионално обавља медицинска делатност у непосредној је вези са дужношћу да се пружа здравствена заштита онима који је затраже, будући да је пружање здравствених услуга битна одредница те професије (члан 3. Закона о здравственој заштити, „Сл. гласник РС”, бр. 107/2005, 72/2009 – др. закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012 и 45/2013 – др. Закон).

Закон дефинише здравствену делатност као делатност којом се обезбеђује здравствена заштита грађана, а она обухвата спровођење мера и активности здравствене заштите које се, у складу са здравственом доктрином и уз употребу здравствених

Градација степена репресивности не може да нарушава постојећи систем казни и да фаворизује било коју категорију лица.

девијантних појава насиља, а не на самом кажњавању. То се може учинити тако што ће се у самим здравственим службама оформити механизми за бољу организацију рада, услужност и добар однос према корисницима. То би показало и потпуно, а не само делимично, разумевање препорука и ставова међународних стандарда заштите на које се позива иницијатива (WMA,WHO).

Поред општеважећих прописа, у овом делу примену треба да имају прописи из области медицинског права, пре свега Закон о правима пацијената („Сл. гласник РС", бр. 45/2013) који, у недостатку закона о лекарима, уређује дужности пацијента, не само у погледу лечења, него и у погледу односа према здравственим радницима (чланови 32–35). Поред регулаторног значаја, ове одредбе посредно имају и превентивни карактер, јер прописују да је пацијент дужан да се према здравственом раднику у поступку остваривања здравствене заштите односи са поштовањем и уважавањем. Забрањено је ометање здравствених радника приликом пружања здравствене заштите. Уколико се пацијент не придржава ових дужности, надлежни здравствени радник, после претходног упозорења, може да му откаже пружање даље здравствене заштите, изузев код хитне медицинске помоћи. Здравствени радник је дужан да о одбијању пружања здравствене заштите обавести директора здравствене установе, као и да у медицинску документацију пацијента унесе разлоге одбијања. Акт насиља може произвести одговорност пацијента по различитом основу, али је то одвојено и без утицаја на његово право на здравсвену заштиту. Законом се здравствена установа, односно приватна пракса, обавезују да таквом пацијенту, онда кад је потребно, обезбеде пружање одговарајуће здравствене заштите (члан 36).

С обзиром на општост законских норми, **предложено правно решење треба да уважава једнакост и сигурност у погледу свих припадника медицинског сталежа, независно од облика својине на којој се заснива обављање њихове делатности**, односно да ли је реч о државној или приватној пракси у пружању здравствене заштите.

Казнена политика је исто крајње особена и **треба да се заснива на разликовању превентивних и репресивних елемената**. Код свих појава насиља треба да се уложе напори на отклањању узрока. **Градација степена репресивности** може бити упитна, али она **не може да нарушава постојећи систем казни и да фаворизује било коју категорију лица**, јер се тиме и на такав начин руше основна начела правне једнакости и сигурности.

Полази се од тога да **у погледу кривичноправне заштите здравствени радници нису ни у чему дискриминисани**. Њихова заштита је подигнута на највиши ниво тиме што је садржана у општој инкриминацији, као и у заштити лица која обављају послове од јавног значаја услед повећаног ризика за безбедност, посебно код дела насилничког понашања и угрожавања сигурности (чл. 344. и 138. КЗС-а). Одређена разлика постоји будући да службена лица имају непосредан контакт са прекршиоцима закона, док за разлику од њих, здравствени радници јесу повремено мета напада, али раде са популацијом грађана који су корисници услуга (пацијенти). Статус службеног лица не подразумева само да неко буде заштићен од напада, него и да има овлашћења за примену силе, и само у односу на то и већи степен заштите има свој смисао.

Кратак водич кроз заштиту приватности у медијима

Где се завршава приватност појединца, а где почиње право јавности да зна истину? И шта учинити када јавно гласило објави информације из приватног живота и изнесе неистине о физичком лицу? Само су нека од питања на која дајемо одговор у овом кратком водичу

У време свеопште таблоидизације штампе у Србији која се испољава кроз трку штампаних медија за што већим тиражом и већим бројем оглашивача, готово редовна појава је да се име и презиме појединца, пропраћено другим информацијама које су довољне за његово једнозначно одређивање, наравно, у негативном контексту и сензационалистичком маниру, појаве у неком јавном гласилу.

Имајући у виду да је једна наша позната естрадна звезда својевремено изјавила: „Нека се пише о мени, па макар и добро", на овом месту постављамо питање – **шта у таквој ситуацији може да уради обичан грађанин који не жели да буде изложен најширој јавности**?

#1 ШТА ЈЕ ПРАВО НА ПРИВАТНОСТ?

Право на приватност, широко дефинисано као право појединца да одређује шта ће од информација из његовог личног живота бити доступно, када и коме, у одређеној мери је супротстављено начелима слободе штампе и права јавности да буде информисана о стварима за које има оправдани интерес да јој буду познате. Медијима је остављено да процене који интерес преовлађује и да ли је публиковање личних података појединаца неопходно за остваривање одређеног јавног интереса и пропорционално његовом значају, а појединцу преостаје да тражи своја права онда када сматра да је његова приватност повређена.

#2 ПОСТОЈИ ЛИ ПРАВО НА ЗАШТИТУ ПРИВАТНОСТИ У ЈАВНОМ ГЛАСИЛУ?

Закон о јавном информисању Републике Србије („Сл. гласник РС", бр. 43/2003, 61/2005 и 71/2009, Одлука УС РС ИУз бр. 231/2009 – 89/2010-38, Одлука УС РС ИУз бр. 231/2009 – 41/2011-146) обавезује јавна гласила да, пре објављивања информација из приватног живота, односно личног писаног записа, записа лика и записа гласа, морају да обезбеде пристанак лица чијег се приватног живота та информација тиче, односно лица чије речи, лик, односно глас та информација садржи, ако се при објављивању може закључити које је лице у питању. Ове информације и записи не могу се објавити ни без пристанка онога коме су намењени (на пример, саговорника), односно онога на кога се односе (треће лице), ако би објављивањем било повређено право на приватност или које друго право тих лица. Пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу, закон не сматра пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве.

Изузетно, информација из приватног живота, односно лични запис, може се објавити без пристанка лица на које се односи, ако је то лице ту информацију, односно запис, наменило јавности; ако се информација, односно запис, односи на личност, појаву или догађај од интереса за јавност, нарочито ако се односи на носиоца државне или политичке функције, а објављивање је важно с обзиром на чињеницу да лице обавља ту функцију; ако је лице својим понашањем

Право на приватност треба посматрати одвојено од изношења неистина у клеветничком или увредљивом контексту.

објављених информација, него у повреди осећања особе која настаје самим чином објављивања информација из личног живота најширој јавности.

#13 УЖИВА ЛИ ПОЈЕДИНАЦ ПРАВО НА ПРИВАТНОСТ И НА ЈАВНОМ МЕСТУ?

Иако јавна места не спадају у категорију места на којима појединац може у разумној мери очекивати приватност, постоје ситуације у којима може доћи до медијске повреде приватности чак и на јавном месту. То може, на пример, бити у случајевима објављивања фотографија или снимака унесрећених, лица у стању душевног растројства, понижавајућих ситуација, снимака обнажених или делимично обнажених особа које то не чине свесно, репродукција или препричавања интимних разговора који нису намењени јавности, снимака безбедносног видео надзора и сл.

#14 СМЕЈУ ЛИ НОВИНАРИ ДА СНИМАЈУ СОПСТВЕНЕ ТЕЛЕФОНСКЕ РАЗГОВОРЕ?

Закон појединцима дозвољава снимање сопствених телефонских разговора, а организацијама чак и снимање комуникација и са њима повезаних података о саобраћају, ако су обе стране свесне или су изричито упозорене на то да ће комуникација бити снимљена. Према томе, новинар има право да снима сопствене телефонске разговоре, али је у обавези да претходно упозори саговорника и обезбеди његов пристанак за то. Чак и када обезбеди пристанак саговорника за снимање разговора, новинар нема право да објави, у изворном облику или као транскрипт, садржај разговора без новог пристанка саговорника, овог пута датог за објављивање, односно емитовање.

#15 КАКО ПОЈЕДИНАЦ МОЖЕ ДА ЗАШТИТИ СВОЈЕ ПРАВО НА ПРИВАТНИ ЖИВОТ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВО ОД ПОВРЕДЕ У ЈАВНИМ ГЛАСИЛИМА?

У случају повреде права на приватни живот, односно права на лични запис, лице чије је право повређено може тужбом против одговорног уредника јавног гласила захтевати пропуштање објављивања информације, односно записа, предају записа, уклањање или уништење објављеног записа, накнаду материјалне и нематеријалне штете и објављивање пресуде.

Лице на које се односи информација која је подесна да повреди његово право или интерес, може од одговорног уредника захтевати да, без накнаде, објави одговор у коме оно тврди да је информација неистинита, непотпуна или нетачно пренета. Ако одговорни уредник не објави одговор, а не постоји неки од разлога за необјављивање одређен законом, као и ако одговор објави на непрописан начин, лице може против одговорног уредника поднети тужбу за објављивање одговора.

Свако лице на које се односи нетачна, непотпуна или друга информација чије је објављивање у складу са законом забрањено, као и лице коме није објављена исправка, одговор или друга информација, чије објављивање има право да тражи од јавног гласила, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим прописима и одредбама овог закона, независно од других правних средстава која том лицу стоје на располагању. Право избора правног средства припада тужиоцу, а законом призната различита правна средства заштите међусобно се не искључују.

Најновије измене у пореском третману адвоката

Преласком из фискалне 2013. у 2014. годину, адвокати су озбиљно угрожени променама законских прописа и погрешном применом прописа од стране Пореске управе

Имајући у виду да су у свим општинама ужег и ширег подручја Града Београда у великој мери адвокатима достављена решења о аконтационом задужењу пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање, неопходно је у остављеном року од 15 дана од дана пријема решења поднети жалбе одређеној филијали Пореске управе, појединачно за порез и за социјалне доприносе.

Адвокатска комора Београда образовала је радну групу за решавање пореских проблема адвоката, која је, између осталог, припремила и дистрибуирала упутство и моделе за израду жалбе на предметна решења.

Модели жалби актуелни су за све адвокате, имајући у виду да су све филијале Пореске управе донеле сва решења шаблонски, на основу Упутства за канцеларијску контролу и утврђивање пореза на паушално утврђен приход од самосталне делатности. Напомињемо да неосновано увећање полазне основице за општине Врачар, Палилулу, Раковицу, Савски венац, Стари град, Нови Београд и Земун износи 1.816 динара.

Нова пореска решења, којима је увећана пореска обавеза, за последицу имају обавезу да се у року од 15 дана од дана достављања решења уплати разлика плаћених пореза и доприноса за прва три месеца у односу на задужења Пореске управе, и да се за месец април започне плаћање по новим решењима, најкасније до 15. маја 2014. године.

Кључне измене у пореском положају адвоката

Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности („Сл. гласник Републике Србије”, бр. 65/2001, 45/2002, 47/2002, 91/2002, 23/2003, 16/2004, 76/2004, 31/2005 и 25/2013, у даљем тексту: Уредба), којом су утврђени услови, критеријуми и елементи за утврђивање висине опорезивог паушалног прихода, адвокати су били разврстани у шесту групу, која је имала проценат 85% од полазне основице за утврђивање висине паушалног прихода, док је изменама Уредбе које су објављене у „Сл. гласнику Републике Србије”, бр. 119/2013, а примењују се од 1. јануара 2014. године, укинута шеста група из које су адвокати разврстани у пету групу и која је од 1. јануара 2014. године повећана са 105% процента на 120% процената.

Тиме је полазна основица свих адвоката од 1. јануара 2014. године повећана за невероватних 41,17%.

Полазна основица за утврђивање висине паушалног прихода, у складу са чланом 4. ст. 1. Уредбе, одређује се у односу на просечну зараду по запосленом остварену у Републици у години која претходи години за коју се утврђује порез.

Ставом 2. истог члана Уредбе прописује се да када је просечна месечна зарада остварена у граду, односно општини где је седиште адвоката, мања или већа за више од 10% од просечне месечне зараде остварене у Републици, полазна основица за утврђивање висине паушалног прихода одређује се према просечној месечној заради остваренoj у граду, односно општини.

Ставом 3. прописује се полазна основица за утврђивање висине паушалног прихода за адвокате са седиштем на

Пореска управа не примењује Уредбу на законит начин.

води пословне књиге по систему двојног књиговодства, а сви адвокати као чланови ортачког друштва могу бити запослени у друштву.

Морамо констатовати да приликом анализе чињенице треба ли адвокати да остану паушални обвезници са већим пореским оптерећењем или да пређу на вођење књига, треба занемарити аргумент да су високи порези и доприноси улагање у будућност због већих пензија. Висина пореског задужења само се 50% рефлектује на већу пореску основицу, управо колики је и удео доприноса за ПИО у укупним пореским оптерећењима, што значи да је тек половина пореске обавезе у интересу адвоката, као пореског обвезника, а друга половина је интерес државе.

Поред пореза на доходак грађана, порески обвезник нема мотив да плаћа високе доприносе за здравствено осигурање, с обзиром на то да је исти ниво здравствене заштите подједнако доступан свима, без обзира на висину плаћеног доприноса.

Такође, на овом месту напомињемо да су **адвокати, као предузетници, у далеко неповољнијем положају код утврђивања пореске основице у односу на привредна друштва**, и то из следећих разлога:

- пореска основица за порез на доходак грађана умањује се за 11.242 динара код привредних друштава, док код паушалних предузетника нема умањења;
- пореска основица за обрачун доприноса за обавезно социјално осигурање код привредних друштава може бити и прописана најнижа основица доприноса, без обзира на радно место и стручну спрему, о чему самостално одлучује послодавац; код предузетника (у конкретном случају реч је о адвокатима), послодавци су сами адвокати, као и исплатиоци пореског терета који одређује Пореска управа; такође, та обавеза зависи од групе делатности и свих других прописаних елемената, без обзира на то што чланом 36. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање предузетници (па и паушалци) нису изузети из права да одлуче о примени најниже месечне основице, и
- рок за плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање, као и пореза на доходак грађана, за предузетнике је 15 дана по истеку сваког месеца, за разлику од привредних друштава, којима је тај рок 30. у месецу за претходни месец; обрачун камате отпочиње првог дана по истеку тог рока – 16. у месецу, док за привредна друштва у досадашњем механизму обрачуна камате није постојао ни после 30. у месецу, сем у случају канцеларијске контроле.

Уместо закључка

Држава је до сада имала велики број неуспешних пројеката за подстицај предузетништва. Многи од њих изискивали су велика финансијска средства, па су имали и ограничене ефекте.

Адвокати имају велику шансу да као истакнута предузетничка група покрену предузетништво без великих улагања, уз значајан допринос да се предузетништво ослободи тешких стега и избори за равноправне услове пословања са привредним друштвима.

Успех такве акције ће означити, рехабилитовати и популарисати постојеће предузетништво и покренути нове предузетнике, што ће имати за последицу смањење незапослености и већи буџетски прилив.

На самом крају, можемо констатовати да је неспорно да је адвокатска професија од почетка ове године озбиљно угрожена енормним повећањем пореског оптерећења, што у крајњем исходу за последицу може имати напуштање ове професије од стране великог броја адвоката.

ФИЛИП КОВАЧЕВИЋ
виши консултант с вишегодишњим
искуством у области пореског саветовања
porezi.akcize@legeartis.rs

Прималац добара и услуга као порески дужник

У пракси се јављају бројни проблеми и недоумице у вези са опорезивањем ино-услуга у Републици Србији, а овај текст представља покушај да разрешимо најчешће међу њима

Приликом вршења промета добара и услуга који је опорезив, правило у наплати пореза на додату вредност (ПДВ) јесте да лице – обвезник ПДВ-а које врши промет, обрачуна и искаже ПДВ на рачуну, као и да тај ПДВ плати држави. Од тог општег правила, међутим, постоје изузеци када прималац добара и услуга, као порески дужник, има обавезу да, уместо лица које је извршило промет, обрачуна и плати ПДВ (тзв. *reverse charge* механизам), без обзира на то да ли је прималац обвезник ПДВ-а или не (што значи да ова обавеза може бити чак и на физичком лицу).

Наведени изузетак **посебно је заступљен у трансакцијама у којима домаћа лица примају услуге из иностранства**, које су опорезиве у Републици Србији, а применом *reverse charge* механизма, будући да лице које је извршило промет није регистровано, нити има пословну јединицу у Републици Србији (у даљем тексту: страно лице).

Упркос томе што се примена *reverse charge* механизма најчешће среће код промета услуга које изврши страно лице, треба истаћи да је примена овог механизма **могућа и за промет добара који страно лице изврши на територији Републике Србије домаћем лицу** (дакле, добра се већ налазе на територији Републике Србије, тј. онда када се не обавља увоз добара).

Бројни су проблеми и недоумице у вези са опорезивањем ино-услуга у Републици Србији, а **у пракси се најчешће постављају следећа питања**:

1) када је потребно применити *reverse charge* механизам, тј. да ли је услуга опорезива у Републици Србији и ко обрачунава ПДВ?

2) када је настала пореска обавеза, а када је стечено право на одбитак претходног пореза и како се попуњава ПДВ пријава у овој ситуацији?

3) шта све улази у основицу за обрачун ПДВ-а и како се одређује основица када је износ исказан у страној валути?

Одговори на наведена питања подељени су по тематским целинама и изложени су у тексту који следи.

Порески дужник

Одредбама члана 10. ст. 1. тач. 2) и 3) („Сл. гласник Републике Србије", бр. 84/2004, 86/2004 – испр., 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 и 6/2014 – усклађени дин. изн. – у даљем тексту: Закон о ПДВ-у), прописано је да је порески дужник, у смислу Закона о ПДВ-у, порески пуномоћник кога одреди страно лице које у Републици Србији нема седиште ни сталну пословну јединицу, односно пребивалиште, а које обавља промет добара и услуга у Републици Србији, односно прималац добара и услуга, ако страно лице не одреди пореског пуномоћника.

Будући да страна лица у пракси не именују пореског пуномоћника у Републици Србији, **правило је да прималац добара и услуга обрачунава ПДВ, као порески дужник**, у ситуацијама када је предметни промет опорезив у Републици Србији.

Утврђивање места промета и проблем класификације услуга

Да бисмо одредили да ли је предметна услуга опорезива у Републици Србији, потребно

Према *reverse charge* механизму, прималац добара и услуга има обавезу да обрачуна и плати ПДВ чак и када није уопште обвезник ПДВ-а (физичко лице).

се рачун издаје за период мај 2013. године, услуга се сматра пруженом 31. маја 2013. године)… Ако страно лице није издало и доставило рачун за промет услуге до истека рока за предају периодичне пореске пријаве ПДВ-а за порески период у којем је настала пореска обавеза за предметни промет, порески дужник – прималац услуге има обавезу да за предметни промет обрачуна ПДВ на основицу коју чини уговорени, односно претпостављени износ накнаде (без ПДВ-а). С тим у вези, ако порески дужник – прималац услуге накнадно прими рачун за промет те услуге од пружаоца услуге – страног лица, при чему се износ основице утврђен на основу тог рачуна разликује од износа основице на коју је обрачунат ПДВ, реч је о измени – смањењу или повећању основице за обрачунавање ПДВ-а. У том случају, у пореском периоду у којем је измена настала порески дужник – прималац услуге има обавезу да у складу са том изменом изврши исправку износа ПДВ-а који дугује по основу предметног промета и исправку одбитка претходног пореза који је по том основу остварио, а нема обавезу подношења измењене пореске пријаве ПДВ-а за порески период у којем је настала пореска обавеза."

На крају, треба истаћи и то да приликом попуњавања ПДВ пријаве у случају примене *reverse charge* механизма, обвезник у ПДВ пријави попуњава поља 103 (ПДВ обавеза), 008 (основица по примљеним рачунима) и 108 (претходни порез), док се у поље 003 (остварени промет) ништа не уноси, будући да обвезник није извршио промет по овом основу.

Утврђивање основице

У складу са чланом 17. Закона о ПДВ-у, пореска основица код промета добара и услуга јесте износ накнаде (у новцу, стварима или услугама) коју обвезник прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге од примаоца добара или услуга или трећег лица, у коју није укључен ПДВ.

У основицу се урачунавају и акцизе, царина и друге увозне дажбине, као и остали јавни приходи, осим ПДВ-а, као и сви споредни трошкови које обвезник зарачунава примаоцу добара и услуга.

Другим речима, у основицу за обрачун ПДВ-а, поред износа накнаде за предметну услугу, ПДВ је потребно обрачунати и на све споредне трошкове које пружалац услуге зарачунава примаоцу, а који већ нису укључени у уговорену накнаду (уколико постоје), али и на евентуално обрачунати и плаћени порез по одбитку, уколико постоји обавеза у складу са чланом 40. Закона о порезу на добит правних лица („Сл. гласник Републике Србије", бр. 25/2001, 80/2002, 80/2002 – др. закон, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013 и 108/2013 – у даљем тексту: Закон о ПДПЛ).

Треба напоменути да се, у ситуацијама када је накнада за промет добара и услуга изражена у страној валути, за обрачун те вредности у домаћој валути примењује, између осталог, средњи курс Народне банке Србије који важи на дан настанка пореске обавезе, а у складу са чланом 22. Закона о ПДВ-у. Другим речима, уколико је пореска обавеза настала на дан 31. маја 2014. године, потребно је применити средњи курс Народне банке Србије који је важио на дан 31. маја 2014. године (без обзира на то када је рачун издат, примљен, односно прокњижен у књигама примаоца услуге, односно примаоца рачуна).

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Обрађујући широк спектар актуелних тема из домена правне и економске регулативе, електронски месечник ***Lege Artis*** доноси свеж и другачији приступ савременом пословању привредних субјеката, државних органа, образовних установа и адвокатских канцеларија, са посебним освртом на право и заштиту потрошача.

Под слоганом ПРОПИСИ У ПРАКСИ и на близу сто страна корисних информација у електронском формату, часопис ***Lege Artis*** постаје незаобилазни саветник и дневни пратилац у вашем животу, раду и пословању.

Порески календар

1. ЈУЛ

- Почетак рока за подношење захтева за рефундацију ПДВ-а купцу хране и опреме за бебе који се примају закључно са 15. јулом 2014.

7. ЈУЛ

- Достављање обавештења о закљученим уговорима по основу естрадних програма у претходном месецу – на Обрасцу ОЗУ
- Достављање извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом за претходни месец – на Обрасцу ИОСИ
- Подношење пореске пријаве о порезу на добит по одбитку на приходе које су остварила нерезидентна правна лица за претходни месец – на Обрасцу ПДПО

10. ЈУЛ

- Подношење обрачуна пореза на премије неживотних осигурања за претходни месец – на Обрасцу МОППНО
- Плаћање пореза на премије неживотног осигурања за претходни месец
- Подношење пореске пријаве и плаћање ПДВ-а за јун за пореског дужника који није обвезник ПДВ-а

15. ЈУЛ

- Плаћање аконтације пореза на приходе од самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање аконтације доприноса на приходе од самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере за претходни месец
- Подношење обрасца ПИД ПДВ-1 уз пореску пријаву ПП ПДВ за јун 2014, ако је статус претежног извозника обвезник стекао у јуну 2014.
- Подношење пореске пријаве за ПДВ за претходни месец

15. АВГУСТ	● Плаћање акцизе за другу половину претходног месеца
20. АВГУСТ	● Почетак рока за подношење захтева за рефакцију акцизе на деривате нафте који се користе за грејање за претходни месец
31. АВГУСТ	● Плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање за неисплаћене зараде за претходни месец ● Плаћање акцизе за прву половину текућег месеца
СВАКОДНЕВНО	● Банка обавештава Пореску управу о правним и физичким лицима која обављају делатност о свим исплатама готовог новца у складу са чланом 35. ст. 1. Закона о платном промету и чланом 48. ст. 1. тач. 8) Закона о банкама

Почев од 1. марта 2014. године примењује се пун систем обједињене наплате пореза – за све исплате прихода од 1. марта 2014. године обвезник пре сваке исплате прихода на које се плаћа порез и/или доприноси Пореској управи искључиво електронски доставља појединачну пореску пријаву за порезе по одбитку на обрасцу ППП ПД.

Рок за подношење пореске пријаве и пореског биланса за обвезника коме је пословна година различита од календарске је 180 дана од дана истека периода за који се утврђује пореска обавеза.

Физичка лица која остварују приходе, а за које исплатилац није дужан да поднесе пореску пријаву, обрачуна и плати јавне приходе, подносе пореску пријаву у року од 30, односно 45 дана од дана преноса права, односно од дана остваривања прихода, за приходе за које је утврђена обавеза самоопорезивања.

Рок за подношење пријаве за порез на добит на приходе које је по основу капиталних добитака и по основу закупа и подзакупа непокретности и покретних ствари остварио нерезидентни обвезник је 30 дана од дана остваривања прихода.

Рачунање рокова

Према члану 91. ст. 2. Закона о општем управном поступку, ако последњи дан рока пада у недељу или на дан државног празника или у неки други дан кад орган пред којим треба предузети радњу не ради, рок истиче истеком првог наредног дана.

Шта *још* мучи... наручиоце и понуђаче?

Будући да вам се овај формат ауторског текста очигледно допао и у овом издању часописа дајемо одговоре на додатне дилеме које муче наручиоце и понуђаче у систему јавних набавки. Чини се да недоумицама нема краја, а ми смо ту све док их не разрешимо

УГОВОРИ О ЈАВНИМ НАБАВКАМА

#1 Да ли уговор о јавним набавкама мора бити у писменој форми?

Уговор о јавној набавци **мора бити закључен у писаној форми**, али поред ове форме законописац је, за разлику од претходног Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 116/08), предвидео и могућност закључивања уговора у електронској форми у смислу Закона о електронском документу („Сл. гласник РС”, бр. 51/09) и Закона о електронском потпису („Сл. гласник РС”, бр. 135/04). Ипак, писана форма уговора о јавним набавкама најчешће је примењивана форма у досадашњој пракси.

#2 Да ли се и за вишкове радова мора спровести преговарачки поступак, закључити анекс уговора или се ова ситуација може решити на неки други начин?

Имајући у виду да је реч о вишковима радова, а не о додатним (непредвиђеним) радовима, нема места примени члана 35. ст. 1. тач. 5) Закона о јавним набавкама, већ се сходно примењују правила предвиђена Посебним узансама о грађењу („Сл. лист СФРЈ”, бр. 18/77) која предвиђају да се **на вишкове радова примењују уговорене јединичне цене до 10% од уговорених количина**. С тим у вези, таква могућност се може унапред предвидети самим уговором, односно конкурсном документацијом.

#3 Да ли модел уговора у достављеној понуди мора бити потписан?

Чланом 61. ст. 4. тач. 4) Закона о јавним набавкама одређено је да је и модел уговора, између осталог, саставни део конкурсне документације. Модел уговора је обавезан елемент сваке конкурсне документације, осим у случају преговарачког поступка и поступка набавке финансијске услуге кредита, сходно Правилнику о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки и начину доказивања испуњености услова („Сл. гласник РС”, бр. 29/2013 и 104/2013). Имајући у виду да моделом уговора наручилац дефинише све битне чињенице за реализацију конкретног уговора, и то: предмет, рокове реализације, рокове плаћања, укупну цену, врло је битно да се понуђач сагласи с наручиоцем да ће уколико буде изабран – потписати уговор исте садржине. Стога је **важно да наручилац у конкурсној документацији захтева да модел уговора у достављеној понуди буде потписан** од стране овлашћеног лица потенцијалног понуђача. У случају да је тако захтевано конкурсном документацијом, а достављена је понуда понуђача чији модел уговора није потписан на одређени начин, **наручилац ће такву понуду одбити као неприхватљиву**, ценећи да понуда садржи недостатак због кога се не може утврдити стварна садржина понуде, односно намера о саглашавању понуђача са садржином модела уговора. Међутим, уколико у овој ситуацији потписивање модела уговора није

Без обзира на разлоге због којих су неприхватљиве, понуде морају бити оцењене у складу са Законом о јавним набавкама, те одбијене у случају да нису прихватљиве.

лицу у поступку јавне набавке повређена права, **своју правну заштиту ће остварити уколико поднесе захтев за заштиту права**.

#16 Ако је наручилац јавну набавку обликовао по партијама, те је након стручне оцене понудâ донео посебне одлуке за поједине партије, да ли се те одлуке оспоравају једним захтевом за заштиту права или се свака одлука оспорава посебним захтевом за заштиту права? Како се у том случају плаћа такса у корист буџета Републике Србије?

Имајући у виду да се ради о једном јединственом поступку јавне набавке чији је предмет обликован по партијама и који носи један јединствени број јавне набавке у евиденцији наручиоца, **подносилац захтева једним захтевом за заштиту права може обухватити све партије за које је поднео понуду, а по којима су донете одлуке које је захтевом за заштиту права потребно оспорити**. Такса се плаћа у складу са чланом 156. Закона о јавним набавкама.

#17 Како се рачуна благовременост код захтева за заштиту права којима се оспорава садржина позива за подношење понуда и конкурсне документације? Да ли се дан подношења понуде урачунава у тај рок?

Захтев за заштиту права којим се оспорава позив за подношење понуде и садржина конкурсне документације мора се предати наручиоцу у току седмог, односно трећег дана пре истека рока за подношење понуда, с тим што се **дан подношења понуда не урачунава у наведени рок**, што је сагласно члану 90. ст. 2. Закона о општем управном поступку чије се одредбе супсидијарно примењују у ситуацијама које нису регулисане самим Законом о јавним набавкама. У овом случају **примењује се такозвана теорија пријема**, те није битно када је захтев предат пошти, већ је битно када је он примљен од стране односног наручиоца.

#18 Након фазе стручне оцене понуда, наручилац је у поступку јавне набавке донео одлуку о обустави поступка позивајући се на околност да нема довољно средстава за реализацију јавне набавке иако су све поднете понуде испод процењене вредности јавне набавке. Да ли је правно основано оспоравати ову одлуку о обустави поступка захтевом за заштиту права?

Да. Одлука о обустави поступка **може се оспоравати захтевом за заштиту права** уколико је правно неоснована и није донета из разлога наведених у члану 109. ст. 2. Закона о јавним набавкама.

Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу као закон за чланове друштва

Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу је конститутивни акт друштва и, свакако, најважнији документ који друштво мора да има, али се његовој садржини у пракси не придаје довољно значаја

Закон о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011, 99/2011, у даљем тексту: Закон) дефинисао је оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу као конститутивни акт друштва који има форму одлуке о оснивању – ако друштво оснива једно лице, или уговора о оснивању – ако друштво оснива више лица.

Оснивачки акт представља први и најважнији документ који друштво с ограниченом одговорношћу мора да има. Настанак друштва условљен је управо доношењем овог документа и његово усвајање представља први корак у формирању новог правног субјекта.

Значај који овом акту придаје законодавац видљив је и кроз прописивање обавезне оверене форме. Формалност се огледа у обавези овере потписа оснивача на акту, било да је реч о једночланом друштву – када има форму Одлуке о оснивању, или вишечланом друштву – када се закључује у форми Уговора о оснивању.

У сваком случају, први оснивачки акт мора садржати оверене потписе оснивача и то у складу са Законом о оверавању потписа, рукописа и преписа („Сл. гласник РС”, бр. 39/93), што значи да оверу обавља или суд или општински орган управе (општина), а обе овере су једнако валидне пред регистарским органом.

Следећи важан корак у настанку привредног друштва представља, дакле, овера потписа оснивача на оснивачком акту, у суду или у општини, будући да оверен оснивачки акт представља документ који се обавезно предаје уз пријаву за регистрацију пред Агенцијом за привредне регистре, те да након регистрације друштво дефинитивно настаје, односно формално стиче својство правног лица.

Закон је утврдио **обавезне елементе оснивачког акта, али је велики простор остављен** диспозицији, односно **слободној вољи чланова друштва**, да одређена питања уреде другачије или потпуније него што то Закон чини. У пракси се, међутим, овој могућности не придаје довољно пажње.

Обавезна садржина оснивачког акта

Закон је у члану 141. дефинисао обавезну садржину оснивачког акта, односно побројао је све оне неопходне елементе без којих оснивачки акт не може да постоји. Елементи које **законодавац сматра неопходним** у сваком оснивачком акту су следећи:

1) Лично име и пребивалиште, односно пословно име и седиште чланова друштва

Реч је о идентификационим подацима оснивача, односно чланова друштва (уобичајено је да се лица која оснивају друштво називају оснивачима, док се она лица која касније приступају називају члановима друштва; исправан заједнички назив за обе категорије је чланови друштва). Очигледном омашком на овом месту,

Значај оснивачког акта Закон је нагласио на још један начин – то је документ који је друштво у обавези да чува трајно.

законски потпуно одрживо, не изискује обавезу овере (осим уколико она није била раније већ предвиђена и регистрована), а уз то ангажује учешће само једног органа друштва – скупштине, уместо скупштине и законског заступника.

Регистрација оснивачког акта и његових измена

Закон о привредним друштвима увео је и обавезу регистрације оснивачког акта. Регистрација оснивачког акта подразумева и његову објаву у електронском облику на интернет страници Регистра, тако да се сва заинтересована лица могу упознати са његовом садржином. С обзиром на ову нову околност, нека друштва с ограниченом одговорношћу, која имају интерес да посебне односе оснивача „сакрију од очију јавности", радије ће користити могућност коју Закон предвиђа у члану 15. и њихови ће чланови односе регулисати кроз закључење уговора којим се регулишу њихови међусобни односи у вези са друштвом, будући да се овај акт не прилаже у поступку регистрације.

Прва регистрација и објава оснивачког акта врши се приликом регистрације оснивања привредног друштва и овај акт се, као што је већ речено, обавезно оверава.

Измене оснивачког акта, такође, се обавезно региструју, али се оверавају само уколико је постојање обавезе овере већ било претходно регистровано.

Наравно, Закон не забрањује привредном друштву да овакав избор промени, па се обавеза овере може накнадно увести или укинути. Укидање обавезе овере врши се кроз саме измене оснивачког акта и тај акт, којим се обавеза укида, мора се оверити. Тек након брисања постојања ове обавезе из Регистра привредних субјеката, измене више не подлежу обавези овере. Реч је, иначе, о податку који представља посебан предмет регистрације, различит од самог акта који се региструје.

Уместо закључка

Значај оснивачког акта Закон је нагласио на још један начин – то је документ који је друштво у обавези да чува трајно. Чак и након ликвидације и брисања друштва из регистра мора се одредити лице коме се акти и документа друштва поверавају на чување, а подаци о томе посебно се региструју.

С обзиром на очигледно велики значај овог акта код друштава с ограниченом одговорношћу (али и командитних и ортачких друштава) јасно је да му се мора посветити више пажње неко што се то у пракси чини. Нарочито код вишечланих друштава код којих се, након почетног предузетничког полета, могу појавити блокаде у одлучивању или несагласност међу члановима.

Оснивачки акт је специфичан „извор права" за чланове друштва који они сами могу донекле обликовати према својим потребама и према природи циља ради којег су друштво и основали. Једноставна решења у виду понуђених типских аката могу бити примамљива у светлу постојања потребе смањених трошкова пословања и брзог започињања бизниса, нарочито код једночланих друштава, али се пажљиво анализирање сваког случаја и уређивање односа између чланова друштва и друштва као посебног субјекта у правном промету на дуже стазе може показати као знатно мудрије решење.

Намеће се закључак – најједноставније решење није увек и најбоље.

„Реконструкција" привредних друштава

Да би задржала своју позицију на тржишту, предузећа морају стално испоручивати робу и услуге који за потрошаче имају вредност. С друге стране, савремени и добро информисани инвеститори могу повући свој капитал из предузећа које не ствара добит, а све то намеће потребу да се структура предузећа стално прилагођава тржишту, односно потребу да се познају правне технике реструктурирања (реконструкције) предузећа

Економски посматрано, предузеће није ништа друго до мрежа трансакција (запослени, средства рада...) који се „стационирају" на једном месту, како би дошло до уштеде трошкова до којих би иначе дошло уколико ова мрежа не би постојала. Формалноправно, привредно друштво јесте конструкција ових мрежа којима правни систем даје својство правног лица не би ли оно могло функционисати у привредно-правном поретку.

У основи, базичну структуру организације звану привредно друштво, економски посматрано, чине: средства, капитал, (корпоративно) управљање и менаџмент, трошкови и организација. Поменимо овде да је термин предузеће економска, а термин привредно друштво – правна категорија.

„Реконструкција" привредног друштва заправо представља промену неких од ових базичних структура привредног друштва, како би оно могло одговорити промењеним захтевима на тржишту, односно наставити да конкуретно испоручује робу и услуге својим потрошачима ради стицања профита. Од деведесетих година прошлог века, ова „појава" више представља правило, него изузетак.

Уже, формалноправно, посматрано, у нашем правном систему, под „реконструкцијом" се подразумевају: **реорганизација привредних друштава**, прописана у Закону о привредним друштвима и Закону о стечају, као и **реструктурирање предузећа**, регулисано прописима који се односе на приватизацију. Примера ради, статусне промене (спајање, припајање, подела и издвајање привредног друштва) чине реорганизацију будући да долази до промена у организацији привредног субјекта. У ширем смислу, правно посматрано, то су сви они правни механизми (правни институти) којима се горепоменута мрежа неформалних уговора, односно неки од базичних елемената структуре привредног друштва мењају. У том смислу, и приватизација јесте један вид „реконструкције" предузећа, јер се мења структура једног од базичних елемената – капитала, односно мења се његов својински облик.

Економски посматрано, овде је суштински реч о појави са истим циљем, али која има своје различите правне облике.

На овом месту се може поставити питање **зашто је приликом реорганизације/реструктурирања привредних субјеката потребно познавати шире, економске аспекте правних института**. У науци је изречен став да познавање једне области нужно захтева познавање и других научних области са којима се поменута област граничи. Конкретно, приликом одлуке о начину реорганизације привредног друштва, борд директора ангажује правне саветнике

припремљеним планом реорганизације и садржини тог плана („Сл. гласник РС”, бр. 37/2010), када се подноси унапред припремљени план реорганизације. У **мере реорганизације**, између осталих, се убрајају: отпис дела дугова, конверзија потраживања поверилаца, статусне промене, отпуштање запослених, одвајање непрофитабилних делова предузећа и др. Као што смо већ истакли, у основи је економски принцип, односно прављење другачије (економске) структуре основних елемената предузећа који би „у рукама“ другог менаџмента требало да доведу до (трајног) економског оздрављења стечајног дужника.

Након подношења плана реорганизације, судија Привредног суда заказује рочиште на коме се расправља и гласа о овом плану. За потребе гласања, судија врши процену (вероватних) потраживања. **Да би план био усвојен мора се обезбедити већина у свакој од тзв. класа поверилаца**, које се обавезно одређују у плану реорганизације. Самим законом о стечају није одређено како се ове класе формирају, али је стандард да потраживања „суштинске сличности” буду у једној класи поверилаца. У пракси се та „суштинска сличност” своди на исплатне редове, у смислу Закона о стечају, тако да се ове класе тако и формирају. Као што смо рекли, у свакој од класа мора се обезбедити већина, а разлог томе јесте спречавање пропадања плана због нерационалних захтева неког од поверилаца.

Усвојени план реорганизације представља „нови” уговор поверилаца са стечајним дужником и све дотадашње обавезе стечајног дужника извршавају се у складу са планом реорганизације. Привредни субјект губи ознаку „у стечају”, иако заправо и даље остаје „у стечају”. Наиме, уколико се не поступа по усвојеном плану, наставља се обустављени поступак стечаја. Осим тога, самим привредним субјектом руководи, „надзирући план реорганизације”, орган који одреде повериоци. По реализацији плана реорганизације, привредно друштво се враћа власнику, што отвара правнофилозофско питање да ли је оправдано да се предузеће врати „старом” власнику, овог пута обновљено и стављено на „здраве” ноге, а што је свакако заслуга других лица, односно поверилаца.

У пракси јесте спорно **да ли је подношење плана реорганизације обавезно**. Наиме, у члану 36. ст. 4. Закона о стечају прописано је да се одлука о банкротству доноси ако се за њу изјасни више од 70% поверилаца. А ако се то не догоди, применом тумачења по супротности, следи реорганизација (мада ова одредба употребљава реч „...одмах настави са банкротством”). С друге стране, поменути члан овог Закона говори само о могућности да се план донесе. Због тога, а имајући у виду актуелну ситуацију у области стечаја и актуелну привредну ситуацију, **треба применити својеврсне „подстицајне мере” за израду плана реорганизације**, да стечајни управник не подноси (само) процену о плану реорганизације, у смислу члана 36. ст. 3. овог Закона, већ да економско-финанансијски и пословно-организационо аргументовано објасни и детаљно образложи зашто се реорганизације не може спровести (а не како је већ виђено у пракси да изложи финансијско стање и након тога у делу „мишљење о реорганизацији” да само наведе „имајући у виду наведено, мишљења смо да реорганизација није могућа”, а да „остали сами размишљају” да ли је реорганизације заправо немогућа).

Уместо закључка

Реконструкција привредних субјеката, која у себи обухвата различите облике реорганизације и реструктурирања, несумњиво је категорија економске природе. Подразумева се да би правник у овом правном послу био задужен за правне аспекте, што не укључује и друге приступе, као што је, на пример, економска оправданост трансакције. Међутим, **мишљења смо да би за успешно обављање свог правничког посла, а у вези са реорганизацијом и реструктурирањем, правник морао знати и поједине економске аспекте**, не би ли тако свој задатак што успешније извршио. Надамо се да смо овим текстом донекле помогли у томе.

Прави избор!
PROPISI.NET
statistics
map navigation
world data
data central
Finance Business Culture
Weather Sport News Video
Radio Technics Files
Electronics Shopping Design
Mail Internet Maps Radio
TV Work Travel Tech
Entertainment Security
Global Music Companies
Songs Graphics Vacancy
Job Data Games People
ИНГ-ПРО

Кредитни ризик и средства обезбеђења уговора о кредиту

Обезбеђивању средстава за различите трансакције путем кредита прибегавају како становништво, тако и привредни и јавни сектор. Из аспекта банке, у овом смислу се као посебно значајно јавља питање процене кредитног ризика и питање начина обезбеђивања испуњења преузетих обавеза корисника кредита

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, „Сл. лист СРЈ", бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003, у даљем тексту: ЗОО) прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором.

Уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми, а у њему морају бити утврђени износ, услови давања, коришћења и враћања кредита. Следом наведеног, банка и корисник закључују уговор о кредиту у писменој форми и истим уређују међусобна права и обавезе, а тако, између осталог, и средства обезбеђења кредита и услове под којима ће она бити реализована.

Кредитним пословима у Републици Србији, односно одобравањем кредита правним и физичким лицима, у складу са позитивном легислативом Републике Србије, могу да се баве искључиво банке које поседују дозволу за рад издату од стране Народне банке Србије, осим у случајевима давања овлашћења за обављање оваквих послова одређеним правним лица путем посебног закона (примера ради, Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије, Фонд за развој итд.) У овом моменту, на територији Републике Србије послује 29 банака, а билансна актива пословних банака износи 2.882 милијарди динара.

Како свако кредитирање са собом носи одређени степен ризика да пласирана средства неће бити враћена, то је **процена кредитног ризика једна од основних обавеза банке која претходи закључењу уговора о кредиту**. Кредитни ризик представља ризик од неиспуњавања уговорних обавеза корисника кредита у свему према условима, у обиму и на начин како је предвиђено уговором о кредиту, односно по пуној књиговодственој вредности у моменту доспећа уговора о кредиту или неком каснијем, одређеном или одредивом моменту. Дакле, кроз појам кредитног ризика рефлектује се привремена или трајна немогућност корисника кредита да у уговореном року у целости испуни преузете уговорне обавезе, односно могућност да ће корисник кредита такве обавезе тек делимично испунити.

Сматра се да је кредитни ризик значајнији од свих ризика са којима се банка суочава, посебно имајући у виду да је управо кредитирање један од најчешћих банкарских послова и једна од примарних активности већине банака. Под претпоставком да настану потешкоће у реализацији преузетих уговорних обавеза од стране неколико значајних корисника кредита – примера ради, великих привредних

потраживање према уговору о кредиту, јемац треба да задовољава услове за добијање кредита и мора да снабде банку својом меницом.

Општи принцип јемства јесте да је оно супсидијарно – од јемца се може захтевати испуњење обавезе тек након што је главни дужник, односно корисник кредита не измири у року одређеном у писменом позиву. Једино у случају да се јемац обавезао као јемац – платац, он одговара повериоцу као главни дужник за целу обавезу и поверилац може захтевати њено испуњење било од главног дужника, било од јемца или од обојице истовремено, у ком случају се ради о солидарном јемству. С друге стране, код уговора у привреди, односно одобравања кредита правном лицу, солидарно јемство је правило, а супсидијарно изузетак и мора бити изричито уговорено (члан 1004. ЗОО-а). Чест је случај да се повезана привредна друштва јављају као јемци једна другима, те је у овом смислу неопходан нарочит опрез банке, јер уколико су таквим повезаним друштвима пословни планови и извори финансирања истоветни, кредитни пласман може постати проблематичан, а наплата отежана или немогућа.

#6 Уговор о осигурању

Код одобравања дугорочних кредита, неопходно је да банке сведу ризик промењених околности које би отежале отплату кредита од стране корисника на минимум. Тако, за време отплате кредита може доћи до погоршања здравственог стања корисника кредита, умањења његове радне способности, до смањења пословних капацитета и солвентности клијената – привредних друштава, до оштећења или на други начин смањења вредности непокретности на којој је конституисана хипотека и сл. Стога, банке често захтевају од дужника да осигурају како непокретност која ће бити оптерећена хипотеком, тако и себе (кроз животно осигурање) код поузданог осигуравајућег друштва и да полису осигурања винкулирају на банку.

или корелацијама међу факторима. Банке у сваком случају морају узети у обзир да, с обзиром на њихову уобичајено високу биланску активу, њихове изложености појединачним дужницима могу да постану неразумно високе, а да се, ипак, крећу у прописаним оквирима. Међутим, како је узастопно одобравање неколико лоших, финансијски значајних пласмана довољно да угрози бонитет и ликвидност банке, то је основна обавеза банке да у сваком случају, без обзира на атрактивност кредитирања одређене трансакције и потенцијалну добит, примени све релевантне мере како би на адекватан начин, објективно и поуздано проценила ризик сваког појединачног пласмана.

Закључак

Релевантни извештаји Народне банке Србије за 2013. годину, показали су да је у Србији удео привредног сектора у кашњењу са отплатом кредита 23,5%, а да удео физичких лица износи 9,9%. Вредност покретне и непокретне имовине у својини привредног сектора и грађана, а која је као колатерал оптерећена заложним правом у корист банака по основу уговора о кредиту, процењује се на преко 30 милијарди евра. Међутим, јасно је да ни највреднији средство обезбеђења не може бити супститут доброј кредитној способности клијента. Стога је од суштинског значаја да банка, применом најбоље пословне праксе и децидираним поштовањем својих обавеза у процени кредитног ризика на потпун и поуздан начин унапред заштити сопствена права и интересе.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

- Закон о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 57/2014 од 30. 5. 2014. године

– ступио је на снагу 31. маја 2014, а одредбе члана 1. овог закона примењиваће се од 1. августа 2014. године, док ће се одредбе чл. 2. и 3. овог закона примењивати од 1. јула 2014. године

- Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500”, објављена у „Сл. гласнику РС”, бр. 8/2014 од 29. 1. 2014. године

– ступила је на снагу 1. фебруара 2014, а важи до 31. јула 2014. године

- Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори”, бр. 12/2013 од 31. 10. 2013. године

– Конвенција ступа на снагу 1. августа 2014. године

- Закон о изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/2014 од 23. 5. 2014. године

– ступио је на снагу 31. маја 2014, осим чл. 7, 27, 28, 30, 34, 35, 36, 38. и 47. који ступају на снагу даном почетка примене Закона о јавном бележништву („Сл. гласник РС”, бр. 31/11, 85/12 и 19/13) – 1. септембра 2014. године

- Закон о јавном бележништву, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 31/2011, 85/2012 и 19/2013

– примењује се од 1. септембра 2014. године

- Закон о извршењу кривичних санкција, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/2014 од 23. 5. 2014. године

– ступио је на снагу 31. маја 2014, а примењује се од 1. септембра 2014. године

- Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера, објављен у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/2014 од 23. 5. 2014. године

– ступио је на снагу 31. маја 2014, а примењује се од 1. септембра 2014. године

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о правима и услугама социјалне заштите, објављена у „Сл. листу града Београда”, бр. 37/2014 од 22. 4. 2014. године

– ступила је на снагу 30. априла 2014, а одредбе члана 10. ове одлуке примењиваће се од 1. септембра 2014. године

Примена института дела малог значаја у судској пракси

Дело малог значаја је врло важан институт материјалног кривичног права и представља коректив између некада тврдих и грубих законских решења и еластичних животних ситуација. Случајеви које наводимо у овом тексту управо то и показују

Појам кривичног дела је на јасан начин регулисан у Кривичном законику („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09 и 121/12, у даљем тексту: КЗ). С друге стране, регулисане су и оне ситуације из којих произилази да се под одређеним условима учињено кривично дело неће сматрати кривичним делом. То представља основ искључења кривичног дела, којим је обухваћен и институт дела малог значаја, а који је регулисан у члану 18. КЗ-а.

У члану 14. КЗ-а наведен је појам кривичног дела, према коме је кривично дело, пре свега, оно дело које је предвиђено у закону, уз додатно навођење да је оно противправно и скривљено. Другим речима, да би се једно девијантно понашање појединца сматрало кривичним делом морају се испунити наведени услови. Тек по остварењу наведених услова, таква радња представља кривично дело, које се потом процесуира у даљем судском поступку.

Истовремено, кривично законодавство Републике Србије предвидело је да ће се за конкретно девијантно понашање појединца, а које испуњава услове за постојање кривичног дела, сматрати и да не постоји као кривично дело. Иако се и оно у судском поступку процесуира, поступак резултира доношењем пресуде којом се окривљени ослобађа од оптужбе, кроз примену института дела малог значаја, будући да нису остварени услови за постојање кривичног дела.

У ст. 1. члана 18. КЗ-а се наводи да, иако садржи обележја кривичног дела, није кривично дело оно дело које представља дело малог значаја, док су у наредном ст. 2. **таксативно наведени услови који се морају остварити да би се одређено кривично дело сматрало делом малог значаја**, а то су следећи услови:

1) степен кривице учиниоца је низак;

2) штетне последице су одсутне или незнатне;

3) општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције.

У члану 18. ст. 3. КЗ-а наведено је да се одредбе ст. 1. и 2. истог члана примењују на кривична дела за која је прописана казна затвора до пет година или новчана казна.

Из наведеног законског текста јасно произилази да, као прво, **кумулативно морају бити остварена сва три услова** из члана 18. ст. 2. КЗ-а да би се одређено кривично дело сматрало делом малог значаја и, као друго, **да ће се у судском поступку на темељу изведених доказа оценити, а према сваком конкретном случају, да ли су остварени наведени услови**.

Када је реч о **првом услову** (степен кривице учиниоца), треба поћи од појма кривице који је предвиђен у члану 14. ст. 1. КЗ-а, као и од одредбе члана 22. КЗ-а, којима је одређен појам кривице, као и ближе опредељење елемената кривице, кроз умишљај (члан 25. КЗ-а) и нехат (члан 26. КЗ-а).

Кривица је субјективна категорија, а утврђује се у судском поступку на темељу објективних елемената извршеног кривичног дела, односно предузетих кривично-правних радњи учиниоца кривичног дела.

Законска формулација – да је степен кривице учиниоца низак – значи да се такав степен

У начелу, примени овог правног института има места код ситних и безначајних дела, за која држава није заинтересована да их процесуира.

Жалба Јавног тужиоца је основана.

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу, Кж 3080/11 од 12. септембра 2011, уважена је жалба Јавног тужиоца, укида се пресуда Основног суда у Ужицу, К 1591/10 од 24. јуна 2011, и предмет се враћа првостепеном суду на поновни поступак и одлуку.

У решењу другостепеног суда, између осталог, наводи се:

- нема услова у конкретном случају за примену института дела малог значаја из члана 18. ст. 2. КЗ-а;
- не може се сматрати делом малог значаја јер штетне последице нема, како се то у жалби наводи;
- ово кривично дело се врши с директним умишљајем, а то значи да је учинилац свестан да одређено лице није учинило кривично дело, а пријави га да је учинио кривично дело.

У вези са овим случајем, треба указати на то да се поменуто кривично дело налази у групи кривичних дела против правосуђа, а то значи да је заштитни објекат правилно и законито функционисање правосуђа Србије, из чега произилази да није остварен ни трећи услов за примену члана 18. ст. 2. КЗ-а, иако се о томе у решењу другостепеног суда не говори, што даље значи да имајући у виду општу сврху изрицања кривичних санкција, има места изрицању кривичне санкције у конкретном случају.

Уместо закључка

Имајући у виду све наведене случајеве, у овом завршном разматрању треба указати и на следеће две околности:

Прво, **суд може закључити да има места примени члана 18. ст. 2. КЗ-а** у датој кривично-правној ситуацији, **само на основу оцене изведених доказа**, а то подразумева одржавање главног претреса.

У прилог овом закључку је и решење Основног суда у Чачку, К 196/11 од 30. јуна 2011, којим је одбијен оптужни предлог оштећеног поднет против окривљеног због кривичног дела одузимање малолетног лица из члана 191. ст. 2. КЗ-а, сходно члану 441. у вези са чланом 274. ст. 1. тач. 1) ЗКП-а јер се ради о делу малог значаја.

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу, Кж 1886/11 од 25. октобра 2011, уважена је жалба пуномоћника оштећеног и решење Основног суда у Чачку, К 196/11 од 30. јуна 2011, укида се и предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак и одлуку.

У решењу другостепеног суда, између осталог, наводи се:

- у конкретном предмету, а у том делу кривичног поступка, фази претходног испитивања оптужног предлога оштећеног као тужиоца, поступајући судија није могао да цени околности да ли се у конкретном случају ради о делу малог значаја из члана 18. ст. 2. КЗ-а, нити да даје оцену изведених доказа, па на основу истих изводи закључак да се ради о делу малог значаја, с обзиром на то да главни претрес није одржан, а нарочито није могао да утврђује да је степен кривице окривљеног низак.

Друго, из наведеног произилази **постојање „јаза" између законодавних решења и животних ситуација**.

Случајеви приказују ситуације постојања могућности примене института дела малог значаја, имајући у виду услове из члана 18. ст. 2. КЗ-а, а с друге стране, узму ли се у обзир изведени докази на главном претресу, уочљиво је да код таквих кривичних дела, готово није могућа примена члана 18. ст. 2. КЗ-а.

ДР ВЛАДИМИР КОЗАР
доцент на Правном факултету за привреду и правосуђе
Универзитета Привредна академија у Новом Саду
sudski.postupci@legeartis.rs

Измене и допуне Закона о парничном поступку

Новелама Закона о парничном поступку било је потребно отклонити недоумице настале у практичној примени овог закона, додатно унапредити приступ суду, ефикасност у грађанском поступку, побољшати квалитет поступка, као и извршити усклађивање одређених одредаба са Уставом Републике Србије, али и са препорукама и прописима ЕУ и са праксом Европског суда за људска права

Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку објављен је у „Сл. гласнику РС", бр. 55/2014 од 23. маја 2014. године, а ступио је на снагу 31. маја 2014. године. На овај начин, после нешто више од две године од почетка примене Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС", бр. 72/2011, у даљем тексту: ЗПП) новелирано је 20 чланова, један члан је брисан, а један је додат. Осим тога, чланом 23. одређено је да ће се новеле применити и на поступке који су у току, и то како пред привредним судовима, тако и пред основним судовима пред којима су и започети, без обзира на смањење цензуса за ревизију, од кога зависи стварна надлежност основних и виших судова.

И пре доношења ових новела, поједине одредбе основног законског текста престале су да важе, будући да су оглашене неуставним (**видети оквир**).

Разлози за доношење измена и допуна ЗПП-а

Разлози за новелирање ЗПП-а огледају се у потреби да парнична процедура буде резултат усклађивања потреба и могућности, али и да се уважи традиција у процедури, да се отклоне недоумице у примени и изврше терминолошка и правно-техничка побољшања текста, уважавајући мишљење стручне и опште јавности.

Осим тога, извршено је неопходно усаглашавање са препорукама Савета Европе, уз уважавање ставова изнетих у експертизама Савета Европе на ЗПП и предложене измене и допуне, као и усклађивање процедуре са европским стандардима, односно са препорукама и прописима ЕУ и са праксом Европског суда за људска права.

Новелама је било потребно отклонити недоумице настале у практичној примени овог закона, додатно унапредити приступ суду, ефикасност у грађанском поступку,

НЕУСТАВНОСТ ОДРЕДАБА ЗПП-А

Одлуком Уставног суда број ІУз-51/2012, објављеном у „Сл. гласнику РС", бр. 49/2013 од 5. јуна 2013, утврђено је да одредбе члана 85. ст. 1. у делу који гласи: „који мора да буде адвокат" и ст. 2, као и одредбе чл. 494–505. (Поступак за заштиту колективних права и интереса грађана) ЗПП-а нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Одлуком Уставног суда број ІУз-147/2012, објављеном у „Сл. гласнику РС", бр. 74/2013 од 21. августа 2013, утврђено је да одредба члана 428. ст. 3. ЗПП-а није у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором. На основу члана 168. ст. 3. Устава Републике Србије, цитиране одредбе основног законског текста престале су да важе даном објављивања одлука Уставног суда у „Сл. гласнику Републике Србије".

У свим врстама поступака мале вредности рок за одговор на жалбу износи 8 дана.

прописано да се пресуда у парницама поводом колективних уговора објављује у „Сл. гласнику Републике Србије". Разлог за овакво решење је што пресудом у парницама поводом колективних уговора суд изриче како гласи одредба у колективном уговору којом се уређује спорно питање из колективног уговора и та изрека пресуде представља саставни део колективног уговора све док он важи, те због таквог дејства пресуде она треба да буде објављена.

Рок за одговор на жалбу у поступку о споровима мале вредности

Новелом из 2014. године (члан 21) допуњен је члан 479. ст. 5. у погледу одговарајућег позивања на члан 380. ст. 1, будући да за све врсте поступака, када је у питању спор мале вредности, рок за одговор на жалбу износи осам дана. Другим речима, **у свим врстама поступака мале вредности** (на пример, у привредном спору мале вредности и сл.), **рок за одговор на жалбу износи осам дана**, па и када у таквим врстама поступака важи дужи рок за одговор за жалбу – од 15 дана из општег поступка, какав је случај у поступку у привредним споровима, који не садржи посебне одредбе о року за одговор на жалбу.

Смањење цензуса за ревизију у привредним споровима

Новелом из 2014. године (члан 22), у складу са смањивањем цензуса у општем поступку, у члану 485. **смањен је цензус и за изјављивање ревизије у привредним споровима, са досадашњих 300.000 евра на 100.000 евра**. Приликом одређивања вредности предмета спора, камата се не узима у обзир, већ само главни дуг.

Поступак за заштиту колективних права и интереса грађана

Одлуком Уставног суда број IУз-51/2012, објављеном у „Сл. гласнику РС", бр. 49/2013 од 5. јуна 2013. године, утврђује се да одредбе чл. 494–505. ЗПП-а нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором. На основу члана 168. ст. 3. Устава, чл. 494–505. ЗПП-а престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у „Сл. гласнику Републике Србије". Новелама из 2014. године није покушавано усклађивање ове материје са Уставом.

Примена нових новела на раније започете поступке

У члану 23. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку садржане су **прелазне одредбе које уређују настављање започетих поступка и дозвољеност ревизије, будући да је законом смањен цензус за изјављивање ревизије**.

Одређено је да ће се новеле применити и на поступке који су у току, и то како пред привредним судовима, тако и пред основним судовима пред којим су и започети, без обзира на смањење цензуса за ревизију, од кога зависи стварна надлежност основних и виших судова.

Такође, прописано је да је ревизија дозвољена у свим поступцима у којима вредност предмета спора побијеног дела прелази динарску противвредност од 40.000 евра, односно 100.000 евра у привредним споровима, по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, а који нису правноснажно решени до дана ступања на снагу овог закона.

Ступање новела на снагу

Члан 24. прописује ступање на снагу Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку, осмог дана од дана објављивања у „Сл. гласнику Републике Србије", што значи да је ступио на снагу 31. маја 2014. године, с обзиром на то да је објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 55/2014 од 23. маја 2014. године.

БОЈАНА СТАНКОВИЋ
мастер кривичног права,
судијски помоћник у кривичном
одељењу Вишег суда у Београду
sudski.postupci@legeartis.rs

Извршење ванзаводских санкција и мера

Сврха доношења закона који уређује област извршења алтернативних кривичних санкција огледа се у унапређењу ванзаводског третмана и ресоцијализације осуђених лица и омогућавању одговарајућег начина да се осуђена лица одуже друштву. Овим Законом, по први пут, детаљно се регулише примена алтернативних санкција и мера и уводе одговарајућа брига и помоћ лицима која су одслужила казну

Нормативно уређење извршења кривичних санкција у правном систему Републике Србије регулисано је новим Законом о извршењу кривичних санкција и Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера, који су донети 23. маја 2014. године и објављени у „Сл. гласнику РС", бр. 55/2014, а њихова примена одложена је по истеку три месеца од дана ступања на снагу.

Законом о извршењу кривичних санкција уређује се поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају кривичне санкције, организација Управе за извршење кривичних санкција, надзор над њеним радом, извршење санкција изречених за привредне преступе и прекршаје, одузимање имовинске користи прибављене кривичним делом или привредним преступом и примена мере притвора. Одредбе које се односе на ванзаводске санкције и мере, а које су биле обухваћене претходним, још увек важећим Законом о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 72/2009 и 31/2011), сада су, уз одговарајуће измене, постале део посебног закона – Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера (у даљем тексту: Закон).

Прагматични циљеви који се постижу нормативним уређењем и унапређењем ванзаводског третмана огледају се и у **растерећењу затворских капацитета и уштеди буџета** Републике Србије. С друге стране, **јачање критичког става према казни затвора** као најстаријој кривичној санкцији и ефектима тзв. призонизације, односно боравка у казненим установама на осуђено лице, утицали су да се модерни системи окрену алтернативним видовима ресоцијализације и увођењу ванзаводских мера и санкција. Инкорпорисање алтернативних санкција у правне системе подстакнуто је и доношењем **међународних документата на овом плану**. Овде би требало поменути, понајпре, Токијска правила за незаводске мере која је донела Организација уједињених нација (ОУН), а усвојена су децембра 1990. године, и Пробациона правила Савета Европе из 2010. године. Циљеви који су успостављени овим међународним ванзаводским правилима примарно се огледају у социјалној интеграцији учиниоца и доприносу сигурности заједнице уз остварење минималног задирања у права учиниоца и право на приватност.

На подробније уређивање области ванзаводских санкција и доношења *lex specials* закона у правном систему Републике Србије **посебан утицај имала је Стратегија за смањење смештајних капацитета** у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010–2015. године. У овом документу (објављеном у „Сл. гласнику РС", бр.

Један осуђеник *кошта* буџет 15 евра дневно.

обавезе које су му одређене, односно испуњава их делимично, повереник је дужан да о томе одмах обавести надлежни суд који ће у року од осам дана донети одлуку о опозиву условног отпуста или обавестити повереника и осуђеног о наставку извршења условног отпуста.

Примена посебних мера за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима

За разлику од пружања помоћи лицу после издржане казне када постоји потреба и сарадња осуђеног лица, Закон предвиђа и обавезно јављање учиниоца кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима. Ова обавеза проистиче из Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима („Сл. гласник РС”, бр. 32/13) тзв. Маријин закон.

Одредбом члана 58. прописано је да је учинилац кривичног дела из члана 3. Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима дужан да се лично јави надлежном повереннику у року од три дана од дана извршења кривичне санкције која му је изречена.

Повереник је дужан да у року од три дана од дана јављања учиниоца отпочне припреме за извршење мера из члана 7. Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима. Мере предвиђене „Маријиним законом” односе се на обавезно јављање надлежном органу полиције и Управе за извршење кривичних санкција, забрану посећивања места на којима се окупљају малолетна лица (вртићи, школе и сл.), обавезно посећивање професионалних саветовалишта и установа, обавезно обавештавање о промени пребивалишта, боравишта или радног места, обавезно обавештавање о путовању у иностранство. Оне могу трајати најдуже 20 година после извршене казне затвора, а после истека сваке четири године од почетка примене посебних мера, суд који је донео првостепену пресуду, по службеној дужности, одлучује о потреби њиховог даљег спровођења.

У циљу извршења ових мера, повереник је дужан да успостави сарадњу са полицијом, професионалним саветовалиштима и установама битним за спровођење програма извршења посебних мера и да у року од осам дана од дана јављања учиниоца изради програм извршења посебних мера и учиниоца упозна са програмом и са последицама неизвршења обавеза.

У поступку у коме одлучује о потреби даљег спровођења посебних мера из ст. 1. овог члана, суд прибавља извештаје органа и организација надлежних за спровођење тих мера. На захтев надлежног суда, повереник у року од три дана доставља извештај о спровођењу програма извршења посебних мера. У случају неизвршења посебних мера од стране учиниоца, повереник је дужан да о томе обавести суд.

Уместо закључка

Доношење Закона о извршењу ванзаводских мера и санкција и регулисање ове области посебним законом уз наведене измене има велики значај у унапређењу система примене алтернативних санкција. Новоуспостављени систем извршења и надзора над спровођењем ванзаводских санкција и мера, уз јасно предвиђање права и обавеза учесника – органа који спроводи извршење и контролу и лица према коме се извршавају ове мере и санкције, на дугорочном плану допринеће широј примени ванзаводских мера, а тиме и решавању проблема преоптерећености пеналних установа. С друге стране, уређивањем области постпеналне реакције, и то права и обавеза осуђеника након извршене казне, а посебно применом мера за спречавање дела против полне слободе према малолетнику, успоставиће се делотворнија реакција на криминалитет са већим нагласком на превенцију, а мањим на ретрибуцију.

НОВО!

Јавне набавке сада и у саставу апликације Прописи.нет

Готово истовремено с доношењем веома важног новог Закона о јавним набавкама, апликацију Прописи.нет обогатили смо новом компонентом – Јавне набавке, која нашим корисницима омогућава праћење свих врста јавних набавки истом оном динамиком којом се оне објављују на Порталу јавних набавки.

Очигледне предности ове компоненте:

- дневно ажуран преглед јавних набавки и све пратеће документације, а све објављено у складу са Законом о јавним набавкама;
- јединствена претрага свих врста огласа и то по више различитих критеријума: по регионима, периоду важења огласа, статусу огласа, врсти поступка, наручиоцима;
- могућност избора потребне категорије предмета набавки о којој ћете е-поштом добијати потребна обавештења;
- све измене постојећих јавних набавки на једном месту;
- база победника тендера са информацијама у ком поступку јавне набавке је одређени понуђач победио.

Модели финансирања и реализације пројеката локалног развоја

Поред планирања пројеката и дефинисања динамике за њихову припрему и реализацију, као и процене износа потребних средстава, задатак носилаца функције планирања у јединицама локалне самоуправе, јавним предузећима и установама чији је оснивач општина/град јесте и одабир модела по којем ће се финансирати и реализовати пројекти

Поступак планирања, с једне, и дефинисање начина финансирања пројеката, с друге стране, заправо су део истоветног процеса. При том, могућ је избор између два и више модела, од чега зависи не само процедура и начин обезбеђивања средстава (на пример, аплицирањем код међународних организација или, путем програма прекограничне сарадње или, подношењем типских образаца за пријаву пројеката код министарстава и сл.), већ и начин реализације самих пројеката, праћења, укратко управљања пројектом.

И будући да се сви корисници/носиоци пројеката у Србији не могу похвалити степеном реализације и повлачења средстава, **управљању пројектима треба посветити посебну пажњу**. Избор између два и више модела потребно је извршити до припреме буџета, односно финансијског плана, што значи да када се утврди апропријација, односно позиција за наредну буџетску годину, остаје простор за суфинансирање из одређених извора у складу са одабраним, претходно дефинисаним моделима. При том, и буџетирање (кроз буџетску годину, односно програмски буџет) и разрада одабраног модела (динамика активности, резервисање средстава, повлачење транши), као основ за обезбеђивање средства ради суфинансирања пројеката, морају да теку истовремено. С друге стране, њихова селекција и успешно обезбеђена средства не значе и крај ангажовања представника општина и градова, јавних предузећа и установа. **Успех који су претходно остварили носиоци функције планирања, тек ће се мерити касније на основу оствареног степена реализације пројеката**, и то, **кроз повучена и наменски утрошена средства**, што значи да је неопходно постојање тимова људи који су способни да се ухвате у коштац са савладавањем поступака аплицирања до целине спровођења пројеката.

Уколико се пође од два основна начина финансирања и реализације пројеката локалног развоја (од пројеката локалног карактера и пројеката регионалног карактера), тада се **може разликовати 8 модела** који носиоцима и корисницима пројеката стоје на располагању. Разликовање ове две групе не поставља се у односу на крајњег корисника (код пројеката локалног и регионалног карактера пројекти се реализују у општинама као појединачним корисницима, док код пројеката регионалног карактера корисници могу бити и општине појединачно и више општина заједно), већ у односу на начин обезбеђивања средстава – појединачно или путем инструмената регионалне сарадње.

И еврорегиони представљају облик прекограничне сарадње.

припреми Пројектни задатак и постави захтеве на које евентуални будући давалац средстава треба позитивно да одговори. Уколико је пројектна идеја значајнија и интересантнија у смислу политикâ и стратешких опредељења даваоца средстава, постоји велика шанса да пројектни предлог буде прихваћен и усвојен.

Због све већих захтева за финансирањем пројеката, тачније за тражењем могућих извора средстава и модалитета њихове реализације, **запослени у локалној самоуправи треба активно да учествују и у припреми и у спровођењу пројеката**, и то, у својству чланова пројектног тима/јединице за управљање пројектима. При том, онај запослени који у једном тренутку поседује највише знања и искуства у управљању пројектима (што на основу едукације, што стечених искустава у конкретним пројектима), треба да буде носилац послова пројектног менаџера.

Управљање пројектним циклусом има свој ток и од једнаке је важности, како за фазу реализације пројекта, тако и (претходно) фазу припреме. Јединице локалне самоуправе морају да прате позиве међународних организација и програма за учешће у пројектима даље професионализације у овој области (подразумева се да знање енглеског језика као званичног језика Европске уније треба константно унапређивати). Како се пројекти од локалног значаја често реализују у областима у којима је корисник одређена установа или јавно предузеће, то је потребно да структуру пројектних тимова, односно јединица за управљање пројектима чини како представник општинске управе, тако и јавног предузећа, односно установе, а када је реч о професији, да то буду дипл. економисти, дипл. правници, дипл. инжењери одређеног профила (грађевински, IT, хидраши) и други.

Управљање пројектима, које заправо укључује и евалуацију пројекта (коју ваља увек одвојити и посебно истаћи, јер даје одговор на питање успешности и одрживости пројекта), **обухвата**:
(1) управљање пројектним циклусом (*overall management*);
(2) основе финансијског менаџмента, нарочито у процени инвестиционих потреба, процени трошкова, поступку обезбеђивања средстава из два и више извора за суфинансирање, као и финансијском праћењу пројеката (*financial management*);
(3) основе уговорног менаџмента (*contract management*);
(4) познавање основних елемената примене специфичних правила јавних набавки која се спроводе у пројектима међународних организација (као, на пример, код пројеката код којих је ЕУ давалац средстава донација и где се примењују „ПРАГ" правила, *Practical Guidelines*);
(5) техничко праћење пројеката (*operational monitoring*);
(6) оцену реализованог пројекта (од оцене постигнутих резултата у односу на Пројектним задатком дефинисане „очекиване" резултате зависи квалитет пројекта).

Када је у питању управљање пројектним циклусом, а посебно унапређење знања и вештина из оквира пројектног управљања, наша порука јесте да управљање треба развијати двојако, односно како кроз расположиве теорије менаџмента у домаћој и страној литератури, тако и кроз праксу која ће најбоље одговорити на бројна питања која се могу појавити у току припреме и реализације једног пројекта. У вези са тим, корисно би било ако би јединице локалне самоуправе, општинске дирекције, јавна комунална предузећа и установе, нарочито оне веће и са већим бројем запослених, у сваком наредном периоду, односно у сваком наредном пројекту омогућиле учешће ширем кругу запослених у спровођењу пројеката локалног развоја.

САША КУЛИЋ
дипл. правник с вишегодишњим искуством у водопривреди, виши саветник у Министарству пољопривреде и животне средине
planiranje.izgradnja@legeartis.rs

Постоји ли успешан систем за одбрану од поплава?

Годинама уназад, систем за одбрану од поплава у нашој земљи је запостављан и доведен у стање које изискује предузимање хитних мера потребних за његову ревитализацију. Пажњу треба посветити самом систему и његовим елементима и истовремено обезбедити стабилан извор финансирања, јер без њега нема ни неопходних радова на објектима за одбрану од поплава

Савремени човек се суочава са бројним егзистенцијалним искушењима и изазовима. У суштини, за ових неколико хиљада година које називамо цивилизацијом, он није успео да укроти ниједну од овоземаљских, природних претњи свом опстанку. Статистички подаци показују да су најчешће природне непогоде: поплаве (40%), тропски циклони (20%), земљотреси (15%) и суше (15%).

Према подацима из Водопривредне основе Републике Србије, у Србији је поплавама спољним водама (повратног периода 100 година) угрожено близу 1,6 милиона хектара земље. При том, нека од најразвијенијих подручја Републике (Војводина, Посавина, Поморавље, Подриње) практично егзистенцијално зависе од заштитних система.

Највеће површине потенцијално угрожене поплавама налазе се у Војводини и захватају око 1.290.000 хектара, што чини око 60% укупне површине Покрајине. Плављења у долини Тисе јављају се због малих падова корита, геолошке подлоге и широке алувијалне равни. У долинама Саве и Дунава поплаве су у корелацији са количином падавина, али и са коинциденцијом поплавних таласа њихових притока. Слив Велике Мораве је нарочито угрожен бујичним поплавама, које настају у кратком периоду, што их чини непредвидивим и разорним.

Око 80% угрожених површина на целој територији Републике је пољопривредно земљиште. **На потенцијално угроженим површинама налази се преко 512 већих насеља, 515 индустријских и других привредних објеката, 680 km железничких пруга и око 4.000 km путева**.

Тако говори језик бројки, а оне су неумољиве, нарочито када се ради о штетама од поплава. Ако се изузму људски животи, као вредносно немерљиви, материјална штета од поплава достиже вртоглаве цифре. Како се онда борити против поплава?

Постоји **известан број људи који су мишљења да се уопште не вреди борити нити улагати у заштиту од поплава**: док нема поплаве, новац се може утрошити на нешто важније, а када се поплава догоди – тада је већ касно и нема времена да се било шта учини, осим да се спасе што се спасити може.

Да ли се треба бранити од сваке поплаве?

У САД је, на пример, 1968. године покренут концепт да река „треба да дише" и да области плављене 20-годишњим водама (водама чија је вероватноћа повратног периода 20 година) не треба штитити, већ само оне где се поплаве догађају ређе од тог периода (а то су, разуме се, поплаве већих размера). Како би спречио изградњу поред река у овим областима, Конгрес САД је донео Национални програм осигурања од поплава са различитим стопама осигурања, у зависности од степена ризика од поплава. То је **добар пример који би ваљало**

Корак у добром правцу је план реорганизације водопривредних предузећа.

секторе њихове одговорности и на време припремити програме за наредну годину. У свему томе, неопходна је много чвршћа повезаност између ових предузећа и јавних водопривредних предузећа.

И шта даље?

Тренутно стање је неодрживо: нити водопривредна предузећа могу утицати на планирање радова на свом водном подручју, нити јавна водопривредна предузећа имају потребну механизацију и раднике за извођење тих радова, па су упућена на водопривредна предузећа. Тај део система није најбоље организован, што намеће потребу за његовим усклађивањем са оним што се од њега очекује.

Корак у добром правцу је план реорганизације водопривредних предузећа, који је покренуло Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Републичка дирекција за воде. Замисао се састоји у томе да се водопривредна предузећа, као друштва капитала, повежу са надлежним јавним водопривредним предузећима путем капитала и постану њихова зависна друштва. Та би предузећа обављала водну делатност у мери која је потребна јавним водопривредним предузећима, а остале приходе би могла да стичу на тржишту. С обзиром на чињеницу да су та предузећа обухваћена Оперативним планом за одбрану од поплава и самим тим одговорна за стање водних објеката на тој деоници, није логично да за те послове јавно водопривредно предузеће спроводи јавну набавку за извођење радова на редовном одржавању, поготово када се има у виду да се радови изводе према јединичним ценама на које је сагласност дао оснивач јавног водопривредног предузећа, што свакако представља својеврсни вид контроле.

Дакле, принцип територијалности, по коме су водопривредна предузећа основана, одговарао би непосредном добијању посла од стране јавног водопривредног предузећа на редовном одржавању објеката и одбрани од поплава. То је и целисходно јер онај ко гради, реконструише и одржава неки објекат, најбоље зна стање тог објекта и шта ваља урадити у критичној ситуацији. Другим речима, **било би целисходно спојити послове на изградњи, реконструкцији и одржавању водних објеката и послове на припреми и одбрани од поплава**. Ово нарочити стога што се, при наиласку великих вода, мора реаговати брзо, стручно и ефикасно. Само на тај начин систем може показати свој значај у заштити живота и имовине.

Уместо закључка

Перспектива система за одбрану од поплава у нашој земљи, а с обзиром на стање наслеђено из претходног периода, не даје нам за право да будемо претерано задовољни. Годинама уназад, овај систем је запостављан и доведен у стање које изискује предузимање хитних мера за сопствену ревитализацију. Неопходно је, с једне стране, **посветити пажњу самом систему и његовим елементима** – субјектима, њиховој бољој организацији, очувању и унапређењу, како би били ефикаснији и делотворнији. С друге стране, јасно је да **без обезбеђења стабилног извора финансирања нема ни неопходних радова на објектима за одбрану од поплава**.

Новац прикупљен од накнада за водно добро мора бити враћен управо тамо где је и прикупљен – у водопривреду. У противном, наставиће се урушавање система до мере када ћемо, више него сада, зависити од ћуди природе. А она је, неретко, умела да покаже како нема милости.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да питања можете поставити коришћењем одговарајућих е-адреса у заглављу тематских рубрика. Настојаћемо да одговоримо на свако од њих!

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

П: *Да ли је уверење које издаје привредна комора о домаћем пореклу добра валидно и да ли се односи и на јавне набавке електричне енергије?*

О: Уверење је валидно ако га је издала Привредна комора Републике Србије.

П: *Да ли је реч о сукобу интереса (члан 29. Закона о јавним набавкама) ако је наручилац Школа, а потенцијални понуђач (власник предузећа) брачни друг члана Школског одбора?*

О: Да, у овом случају је реч о сукобу интереса.

П: *Да ли се набавке добара и услуга које су испод 400.000 динара сабирају током године, тако да када пређу лимит наручилац мора да спроведе малу јавну набавку? Питање постављамо будући да хитно морамо да набавимо прозоре за породилиште болнице и заменимо их због прокишњавања. Процењена вредност набавке прозора је 300.000 динара, а током године смо већ два пута набављали добра чија је вредност била испод 400.000 динара.*

О: Вредност набавке посматра се на годишњем нивоу и то почетком године при изради плана набавки и сходно томе се одређује одговарајућа врста поступка. Ако се почетком године процени да је на годишњем нивоу то набавка испод 400.000 динара, онда се таква набавка планира као поступак јавне набавке мале вредности.

РАДНИ ОДНОСИ

П: *Радница наше школе је после смрти мужа узела породичну пензију. Има ли право на отпремнину?*

О: Према одредби члана 119. ст. 1. тач. 1) и ст. 3. Закона о раду (у даљем тексту: Закон), послодавац је дужан да исплати запосленом отпремнину при одласку у пензију, најмање у висини три просечне зараде исплаћене у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику.

Наведеном одредбом Закона утврђено је право запосленог на отпремнину која се исплаћује у случају када запосленом престане радни однос због одласка у пензију. Овом одредбом није направљена разлика у односу на врсту пензије (старосна, инвалидска, породична) због које запосленом престаје радни однос.

Према томе, послодавац је дужан да запосленом исплати отпремнину при престанку радног односа због одласка у пензију, што значи да је дужан да му исплати отпремнину и када му радни однос престаје због одласка у породичну пензију. Према томе, право на отпремнину има и запослени коме је радни однос престао ради остваривања права на породичну пензију.

О овоме постоји Мишљење Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, бр. 011-00-877/2006-02 од 2. 8. 2006. године.

ОБРАЗОВАЊЕ

П: *Наш радник у марту (2014) пуни 65 година живота, а у школи ради као наставник. Да ли му се одмах у марту прекида радни однос или завршава школску годину до 31. 8. 2014?*

О: Сходно одредбама члана 144. ст. 2. Закона о основама система образовања и васпитања, којима је прописано да наставнику, васпитачу и

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 3 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (**60.966 × 3 = 182.898**)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**60.966 × 3 = 182.898** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до **17.758** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до **3.552** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до **2.132** дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", бр. 86/07)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 21/2014)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, **609.660** дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Корисни модели правних аката

Одлука о повлачењу акција са регулисаног тржишта

На основу одредбе из члана 70. ст. 2. Закона о тржишту капитала („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011), Правилника о начину престанка својства јавног друштва и поступку исплате несагласних акционара у случају искључења акција са регулисаног тржишта, односно МТП („Сл. гласник РС”, бр. 10/2012 и 50/2012), Скупштина „_____” ад _____ (у даљем тексту: Друштво), на ванредној седници Скупштине, дана _____ године, доноси следећу

ОДЛУКУ
о повлачењу акција са регулисаног тржишта

Члан 1.

Повлаче се и искључују са регулисаног тржишта – Београдске берзе ад Београд, обичне акције на име, у укупном броју од _____ комада, номиналне вредности _____ динара, са ЦФИ кодом _____ и ИСИН бројем _____, „_____” ад _____, _____ улица бр. _____, МБ: _____, ПИБ: _____.

Члан 2.

Констатује се да су испуњени сви услови из члана 70. ст. 2. тач. 2) Закона о тржишту капитала, имајући у виду да су све акције преосталих акционара Издаваоца откупљене у поступку принудног откупа акција од стране већинског акционара, који је предметним поступком постао једини акционар са 100% учешћа у капиталу „_____” ад _____.

Члан 3.

Констатује се да је на Скупштини акционара Друштва присутан једини акционар друштва са 100% учешћа, а према јединственој евиденцији акционара прибављеној од Централног регистра на дан акционара _____. године.

наставак на следећој страни

Сва саопштења, документа, подаци, нацрти и друго код обе стране морају се брижљиво чувати као пословно-техничка-технолошка тајна првог реда.

Свака страна у току припреме преговора сама сноси трошкове који су код ње настали. Ако не дође до закључења уговора о заједничком улагању по овом послу, свака страна сама сноси сопствене трошкове.

Закључци о овим, претходно вођеним разговорима имају значење белешке о постигнутим договорима по предметном послу, која у односу на учеснике не производи неко посебно правно дејство.

У _____, _____. године

Привредно друштво I

_____

Привредно друштво II

_____

Напомена: *Писмо је везано уз групу уговора о међународном трансферу технологије: Уговор о купопродаји лиценце; Уговор о дугорочној производној кооперацији; Уговор о пословно-техничкој сарадњи; Уговор о заједничком улагању; Уговор о заједничком улагању домаћих привредних друштава у иностранству; Уговор о услугама преношења производних знања и искустава (*know-how*); Уговор о лизингу послу.*

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ